

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสาร วรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ตลอดจนการพัฒนาการศึกษาและข้อมูลการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 มีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 2.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ปณิธาน จุดเด่นของวิทยาเขตปัตตานี
- 2.3 คณะต่างๆในวิทยาเขตปัตตานี
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม
- 2.5 แนวคิด ทฤษฎีความร่วมมือและการรวมกลุ่มเป็นประชาคม
- 2.6 พัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน
- 2.7 การอุดมศึกษากับเงื่อนไขในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน
- 2.8 บทบาทด้านการศึกษาในกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียน
- 2.9 แผน 5 ปีด้านการศึกษาของอาเซียน
- 2.10 การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาสู่การสร้างประชาคมอาเซียนของไทย

2.1 ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี⁵

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในภาคใต้เริ่มก่อตั้งที่ตำบล รุสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เมื่อปี พ.ศ.2509 ในระยะแรกใช้ชื่อว่า "มหาวิทยาลัยภาคใต้" (UNIVERSITY OF SOUTHERN THAILAND) ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2510 มหาวิทยาลัยได้รับพระราชทานชื่อว่า มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ (PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY) ตามพระนามฐานันดรศักดิ์สมเด็จพระบรมราชชนกเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดชกรมหลวงสงขลานครินทร์ ในวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2511 ได้มีพระบรมราชโองการ ประกาศใช้ พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยจึงกำหนดให้วันที่ 13 มีนาคม ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ เป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาภาคใต้ ตามแผนพัฒนาการศึกษา อันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเสมอภาคของประชาชนและเพื่อเป็นแหล่ง บริการ วิชาการ ชุมชน ทั้งในชนบทและในเมือง และในวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2511 มีประกาศแบ่งส่วนราชการใน

⁵ ดูรายละเอียดได้ใน <http://planning.pn.psu.ac.th/data/person/PSUplan55-59.pdf>

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ออกเป็น 3 ส่วนคือ สำนักงานอธิการบดี คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และในวันที่ 17 เมษายน 2511 ก็ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ ฯพณฯ พ.อ. ถนัด คอมันตร์ เป็นอธิการบดี และศาสตราจารย์ ดร.สตางค์ มงคลสุข เป็นรองอธิการบดี ในปี พ.ศ. 2511 มหาวิทยาลัยก็เปิดรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์รุ่นแรก จำนวน 60 คน ต่อมาในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2511 มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ยกเลิกการแบ่งส่วนราชการ ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2511 โดยประกาศฯใหม่ ให้เพิ่มคณะศึกษาศาสตร์เป็นส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเพิ่มเติม สำหรับการดำเนินงานในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้เปิดคณะวิชาต่างๆ จนถึงปัจจุบันสรุปได้ดังนี้

ปี พ.ศ. 2511 รับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ปี พ.ศ. 2518 รับนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปี พ.ศ. 2528 รับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปี พ.ศ. 2532 รับนักศึกษาคณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ปี พ.ศ. 2543 จัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์และสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา

ปี พ.ศ. 2545 จัดตั้งคณะวิทยาการสื่อสาร

ปี พ.ศ. 2549 จัดตั้งคณะรัฐศาสตร์ และ

ใน พ.ศ.2552 ได้มีโครงการจัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ (จะทำการเรียนการสอนในปี พ.ศ. 2556)

ปัจจุบันวิทยาเขตปัตตานี เปิดสอนสาขาวิชาการต่างๆ ทั้งหมด 7 หน่วยงานจำนวน 74 สาขา เป็น การศึกษาระดับปริญญาเอก 6 สาขา ปริญญาโท 25 สาขา ประกาศนียบัตรบัณฑิต 2 สาขา ปริญญาตรี (4-6 ปี) 56 สาขา

2.2. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดเด่นของวิทยาเขตปัตตานี⁶

วิสัยทัศน์

“มหาวิทยาลัยที่เป็นเลิศ บนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์” โดยคุณลักษณะของวิสัยทัศน์ สามารถแยกประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยบนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม	Core Purpose
มหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์	Core Value
มหาวิทยาลัยที่เป็นเลิศ	Visionary Goal

⁶ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2555 วิทยาเขตปัตตานี หน้า 1

คำอธิบายวิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยบนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม หมายถึง เป็นมหาวิทยาลัยที่มีแนวทางการสร้างความเข้าใจบนพื้นฐานสังคมที่มีบุคคลหลากหลายครอบครัว หลายเชื้อชาติ หลายศาสนา หลายชนชั้น มาอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น

เพื่อประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ หมายถึง จิตวิญญาณ “ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ เป็นกิจที่หนึ่ง” ซึ่งเป็นพระราชดำรัสของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ที่ว่า

“ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว เป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์”

โดยถูกนำมากล่าวถึง นำมาสู่การสัมผัส นำมาสู่การปฏิบัติ ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างแท้จริง และถ่ายทอดให้กับรุ่นต่อไป เพื่อจะทำหน้าที่อันมีคุณค่าต่อสาธารณะ ในการพัฒนามหาวิทยาลัยก็จะมุ่งสู่ทิศทางเดียวกัน เป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณค่า มีเกียรติยศ มีความสง่างาม มีศักดิ์ศรี เป็นที่ศรัทธาของสาธารณะ เป็นสมบัติสาธารณะอันล้ำค่าของสังคมไทย

พันธกิจ

วิทยาเขตปัตตานีมีพันธกิจโดยกำหนดตามความสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือ

1. พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานพหุวัฒนธรรมและหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผูู้ได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ในหลากหลายรูปแบบ
2. สร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการในสาขาที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของภาคใต้ และเชื่อมโยงสู่เครือข่ายสากล
3. ผสมผสานและประยุกต์ความรู้บนพื้นฐานประสบการณ์ปฏิบัติสู่การสอนเพื่อสร้างปัญญา คุณธรรม สมรรถนะ และโลกทัศน์แก่บัณฑิต

จุดเด่นของวิทยาเขตปัตตานี⁷

วิทยาเขตปัตตานีมุ่งผลิตบัณฑิตทุกระดับให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นผู้นำ วิสัยทัศน์ กว้างไกลและมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นที่ยอมรับระดับประเทศและนานาชาติ ประกอบกับวิทยาเขตปัตตานีตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน เคยเป็นดินแดนที่รุ่งเรืองมาแต่โบราณ ประชาชนมีความแตกต่างทางด้านศาสนา คนส่วนใหญ่ของ

⁷ เรื่องเดียวกัน หน้า 1

ภูมิภาคนี้นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้ความเชื่อ ศรัทธา ค่านิยมแตกต่างจากประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอื่น ซึ่งมีลักษณะทางสังคมเหมือนชาวไทยภาคอื่นๆทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาวิจัยได้เป็นอย่างดี ส่วนรายละเอียดแต่ละคณะของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีดังต่อไปนี้

2.3 คณะต่างๆ ในวิทยาเขตปัตตานี

2.3.1 คณะศึกษาศาสตร์⁸

วิสัยทัศน์

คณะศึกษาศาสตร์เป็นองค์กรผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาชั้นนำในระดับภูมิภาคอาเซียน โดยใช้วิจัยเป็นฐานในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

พันธกิจ

1. ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพ
2. สร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
3. ส่งเสริมการบริการวิชาการที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม
4. สืบสานและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้คงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม

วัฒนธรรม

5. บริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

ประวัติความเป็นมาของคณะศึกษาศาสตร์⁹

คณะศึกษาศาสตร์ ได้เปิดสอนเป็นคณะที่สอง ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เมื่อปีที่ พ.ศ.2511 รัับนักศึกษารุ่นแรก จำนวน 60 คน เป็นนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ จำนวน 35 คน และสาขาศิลปศาสตร์ จำนวน 25 คน ใช้อาคารเรียน ร่วมกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่กรุงเทพมหานคร ต่อมาได้ย้ายมาเรียนที่ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2511 (ซึ่งมหาวิทยาลัยได้กำหนด วันดังกล่าว เป็นวันรูสะมิแล) มีอาจารย์จำนวน 11 คน ศาสตราจารย์นพ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา เป็นคณบดีคนแรก คณะศึกษาศาสตร์นับเป็นคณะแรกของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่เปิดสอน ในภาคใต้

ในระยะแรก คณะศึกษาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ผลิตครูระดับปริญญาตรี ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ในเขต 14 จังหวัดภาคใต้ และเพื่อขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาในวิชาการศึกษาออกไปสู่ส่วนภูมิภาคให้สอดคล้อง กับนโยบายของรัฐตามแผนพัฒนาภาคใต้ พร้อมกันนั้นจะร่วมมือกับชุมชนในการปรับปรุงการศึกษา

⁸ ดูรายละเอียดได้ใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี <http://eduit.pn.psu.ac.th/vision.php>

⁹ อ้างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า13

และยกระดับวิทยฐานะของครูอาจารย์ให้สูงขึ้นด้วย ปีการศึกษา 2511 เป็นปีแรกที่ คณะศึกษาศาสตร์ เปิดทำการสอน ในสาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป ภาษาอังกฤษ ภาษาไทยและสังคมศาสตร์ ต่อมาคณะศึกษาศาสตร์ ขยายภารกิจเพื่อตอบสนอง ความต้องการของสังคม ตามศักยภาพและความพร้อม โดยมีพัฒนาการมาตามลำดับ ดังนี้

- พ.ศ. 2512 จัดตั้งโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พ.ศ. 2526 เปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา เป็นสาขาแรก
- พ.ศ. 2530 จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พ.ศ. 2545 เปิดสอนหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
- พ.ศ. 2550 เปิดสอนหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา

จุดเด่นของคณะศึกษาศาสตร์¹⁰

คณะศึกษาศาสตร์เป็นสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาแห่งอนาคตที่มุ่งสร้างนักวิชาชีพให้มีองค์ความรู้ทั้งทางวิชาชีพ วิชาเนื้อหา ทักษะทางสังคมและวัฒนธรรม และทักษะทางเทคโนโลยีเพื่อออกไปปฏิบัติงานวิชาชีพในสังคมฐานความรู้และสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย คณะศึกษาศาสตร์จึงสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัย มีการบูรณาการด้านวิชาการกับการพัฒนานักศึกษามีนวัตกรรมเทคโนโลยี สนับสนุนการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการวิจัย มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก อนุบาล ประถมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท จนถึงปริญญาเอก มีการนำองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาไปสู่สังคมเพื่อยกระดับชีวิตและการศึกษาของชุมชนให้สูงขึ้น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของชุมชนมุสลิมในระดับต่างๆ คณะศึกษาศาสตร์มุ่งเน้นก้าวไปสู่ความเป็น Research-oriented and e-Faculty

ภาควิชา/หน่วยงาน¹¹

ภาควิชาการศึกษา มุ่งจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาชีพการศึกษา เพื่อสร้างครุมืออาชีพ ผลิตครูในสาขาวิชาฟิสิกส์ สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาชีววิทยา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาการประถมศึกษา และสาขาวิชาศิลปศึกษา รวมถึงปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกคณิตศาสตร์ศึกษา วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา วิชาเอกหลักสูตรและการเรียนรู้ วิชาเอกการประถมศึกษา วิชาเอกสร้างเสริมสุขภาพและพลศึกษา และสาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มุ่งจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการทางวิชาการในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมใหม่ในการเรียนรู้ e-Learning ซึ่งเป็นนวัตกรรม การเรียนรู้ร่วมสมัย มีการจัดการเรียนการสอนวิชาชีทางด้านเทคโนโลยี และวิชาเอกระดับปริญญาตรี สาขาวิชา

¹⁰ อ้างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 14

¹¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 15

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ระดับปริญญาโทสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และสาขาวิชาการ
ออกแบบระบบการเรียนการสอน ระดับปริญญาเอกสาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว จัดการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการทางวิชาการด้าน
จิตวิทยาให้คำปรึกษา มีการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพการศึกษาด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาการให้
คำปรึกษา จิตวิทยาองค์กร มีหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาจิตวิทยา และปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา มุ่งจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการทาง
วิชาการประเมินผลการศึกษาและการวิจัยทางการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพการศึกษาด้านการ
ประเมินผลการศึกษา สถิติและการวิจัยทางการศึกษา และปริญญาตรีสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
ประเมินผลการศึกษา และระดับปริญญาโทสาขาการวัดผลและการวิจัยการศึกษา รวมทั้งมีรายวิชาและทำการ
สอนระดับปริญญาเอกทุกสาขาที่เปิดสอนในคณะศึกษาศาสตร์ นอกจากนั้นยังเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้ง
ระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ภาควิชาพลศึกษา มุ่งจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการทางวิชาการทางด้านพลศึกษา สุข
ศึกษาและกีฬา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยมีหลักสูตรระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาพลศึกษาและสาขาวิชาสุขศึกษา และระดับปริญญาโทเปิดร่วมกับภาควิชาการศึกษา ในหลักสูตร
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสร้างเสริมสุขภาพและวิชาเอกพลศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา มุ่งจัดการเรียนการสอนและการวิจัยด้านการบริหารการศึกษา เพื่อสร้าง
ผู้นำการศึกษาในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาโทและ
ปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

โรงเรียนอนุบาลสาธิตและโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นห้องปฏิบัติการทางวิชาชีพ
ศึกษาศาสตร์ที่มุ่งเน้นในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน และการให้บริการสถานศึกษาที่มีคุณภาพ
แก่ชุมชน

หลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์¹²

คณะศึกษาเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีแก่นักศึกษา 1 ประเภท คือ ประเภทหลักสูตรปกติ เป็น
หลักสูตรที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าเข้าศึกษา โดยใช้เวลาศึกษา 5 ปี
และ 4 ปี มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตรอยู่ระหว่าง 132-173 หน่วยกิต

ปัจจุบันคณะศึกษาศาสตร์ มีหลักสูตรสำหรับนักศึกษา 4 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 เปิดสอนหลักสูตร
5 ปี 5 แขนงวิชาดังนี้

แบบเอก-โท

1. แขนงวิชาเคมี
2. แขนงวิชาชีววิทยา

¹² เรื่องเดียวกัน หน้า 16

แบบเอกเดี่ยว

1. แขนงวิชาคณิตศาสตร์
2. แขนงวิชาฟิสิกส์
3. แขนงวิชาชีววิทยา
4. แขนงวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป

2. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 เปิดสอนหลักสูตร 5 ปี 2 สาขาวิชา ดังนี้

แบบเอก-โท

1. ภาษาไทย
2. ภาษาอังกฤษ

3. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 เปิดสอนหลักสูตร 5 ปี ดังนี้

แบบเอก-โท

1. พลศึกษา
2. สุขศึกษา

แบบเดี่ยว

1. การประถมศึกษา
2. ศิลปศึกษา
3. เทคโนโลยีสารสนเทศและการประเมินผลการศึกษา

4. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 เปิดสอนหลักสูตร 4 ปี 1 สาขาวิชา ดังนี้

แบบเอก-โท

1. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

แบบเอกเดี่ยว

1. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

5. หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554 เปิดสอนหลักสูตร 4 ปี 1 สาขาวิชา ดังนี้

1. จิตวิทยา

วิชาโท

วิชาที่คณะศึกษาศาสตร์เปิดให้นักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ที่เลือกศึกษาในหลักสูตรแบบเอก-โท เลือกศึกษามี 2 กลุ่ม ได้แก่ วิชาภายในคณะศึกษาศาสตร์ และวิชาโทต่างคณะ รวมจำนวน 18 วิชาโท ดังต่อไปนี้ และอาจกำหนดให้เลือกวิชาโทนอกเหนือจากนี้ได้ตามเงื่อนไขของหลักสูตรสาขานั้นๆ

1. วิชาโทภายในคณะศึกษาศาสตร์
 - 1.1 คณิตศาสตร์
 - 1.2 เคมี

- 1.3 ชีวิตวิทยา
- 1.4 ภาษาไทย
- 1.5 ภาษาอังกฤษ
- 1.6 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
- 1.7 จิตวิทยา
- 1.8 จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
- 1.9 จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ
- 1.10 การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 1.11 พลศึกษา
- 1.12 สุขศึกษา
- 1.13 นันทนาการ
2. วิชาโทต่างคณะ
 - 2.1 ภาษามลายู
 - 2.2 มลายูศึกษา
 - 2.3 ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว
 - 2.4 ภาษาอาหรับ-ภาษาอาหรับธุรกิจ
 - 2.5 การเกษตร

2.3.2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์¹³

วิสัยทัศน์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะเป็นคณะวิชาที่มีความเป็นเลิศในการผลิตบัณฑิตและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อสร้างปัญญาให้แก่สังคม

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาที่มีคุณภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วมการเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับประเทศและนานาชาติโดยเปิดหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และผู้ใช้บัณฑิตและแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศในลักษณะการแลกเปลี่ยนบุคลากรการส่งนักศึกษาไปฝึกงาน ฯลฯ
2. พัฒนาองค์ความรู้โดยสร้างความเข้มแข็งในการวิจัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภาษา และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

¹³ ดูรายละเอียดได้ใน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
http://huso.pn.psu.ac.th/main/vision_mission.php

3. บุรณาการองค์ความรู้และภูมิปัญญาจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาสังคม โดยเพิ่มผลงานวิจัย เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาสังคมวัฒนธรรม และปรับใช้ในการจัดหลักสูตร

ประวัติความเป็นมาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์¹⁴

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้จัดตั้งขึ้นตามโครงการที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2517 โดยทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จัดตั้งคณะมนุษยศาสตร์และต่อมาได้อนุมัติให้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2518 มีวัตถุประสงค์และภารกิจหลักคือ ผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิต และปรัชญาดุษฎีบัณฑิตในสาขามนุษยศาสตร์และสาขาสังคมศาสตร์ ที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และตอบสนองความต้องการของสังคมและท้องถิ่น วิจัยเพื่อค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จุดเด่นของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์¹⁵

1. คณะมีหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความเป็นบูรณาการ จึงสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาที่เป็นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างแท้จริง
2. คณะมีหลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการทางสังคม
3. คณะมีบุคลากรผู้สอนที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆที่เปิดสอน และมีการพัฒนาคุณภาพอาจารย์อย่างต่อเนื่อง
4. คณะมีห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานและมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย
5. นักศึกษาสามารถที่จะใช้เวลาส่วนหนึ่งของเวลาเรียนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ โดยสมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่คณะมีความร่วมมือ ซึ่งได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย เกาหลี ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐประชาชนจีน
6. คณะมีการติดต่อกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในระดับนานาชาติของเอเชีย ยุโรป และอเมริกา สามารถรองรับกิจกรรมด้านวิเทศสัมพันธ์ทั้งการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา การวิจัยร่วม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการวิจัย
7. คณะมีความสัมพันธ์กับองค์กรของรัฐ เอกชน และชุมชนในพื้นที่อย่างใกล้ชิด ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาและการทำวิจัย

¹⁴ อ่างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 85

¹⁵ อ่างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 85

ภาควิชา/หน่วยงาน¹⁶

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประกอบด้วย 8 ภาควิชา 1 หน่วยงาน คือ ภาควิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันตก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา ภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปะ ภาควิชาภาษาตะวันออก ภาควิชาภูมิศาสตร์ และสำนักงานเลขานุการ

ภาควิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทยจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณคดีไทย หลักสูตรศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย (กลุ่มภาษาไทย วรรณคดีไทย และสายภาษาไทยกับการสื่อสาร) และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย นอกจากนี้ภาควิชายังให้การสนับสนุนด้านการเรียนการสอนแก่หลักสูตรอื่นๆของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

ภาควิชาภาษาตะวันตก

ภาควิชาภาษาตะวันตกจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาเยอรมัน และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาอังกฤษ รวมทั้งให้บริการแก่หลักสูตรอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยโดยเน้นการฝึกทักษะทั้งสี่ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร พร้อมทั้งให้การศึกษาด้านวรรณคดีและวัฒนธรรมของชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาเยอรมัน

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการสารสนเทศ และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการสารสนเทศ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตมีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถดำเนินงานในสถาบันบริการสารสนเทศและสำนักงานทั่วไป ตลอดจนสามารถประกอบอาชีพอิสระ ส่วนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมีเป้าหมายเพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้มีความชำนาญในการจัดการสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีศักยภาพในการสนับสนุนพัฒนาองค์ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

ภาควิชาสังคมศาสตร์

ภาควิชาสังคมศาสตร์จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชาพัฒนาสังคม หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต หลักสูตรสังคม

¹⁶ เรื่องเดียวกัน หน้า 86

สงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม รวมทั้งวิชาโทอเมริกันศึกษา ตลอดจนให้บริการหลักสูตรอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย

ภาควิชาปรัชญาและศาสนา

ภาควิชาปรัชญาและศาสนาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญาและศาสนา มีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถพัฒนาความคิด เพื่อนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันถูกต้องและเหมาะสม

ภาควิชาประวัติศาสตร์

ภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปะจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ตลอดจนให้บริการหลักสูตรอื่นๆในมหาวิทยาลัย รวมทั้งเผยแพร่ความรู้และให้บริการวิชาการ ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ และวัฒนธรรมแก่ชุมชน

ภาควิชาภาษาตะวันออก

ภาควิชาภาษาตะวันออกจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาษาจีน(นานาชาติ) ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษามลายูและมลายูศึกษา และภาษาอาหรับ โดยเน้นการฝึกทักษะทั้งสี่ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร พร้อมทั้งให้การศึกษาด้านวรรณคดีและวัฒนธรรมของชนชาติที่ใช้ภาษาเหล่านี้ ตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยกับภาษาดังกล่าว นอกจากนี้สาขามลายูศึกษา ได้จัดหลักสูตรเพื่อการศึกษาเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมมลายูในกรอบแนวคิดของโลกมลายู (The Malay World) ของชนชาติมลายู ในอาเซียนที่เรียกว่า ภูมิภาคมลายู (Nusantara) ด้วย

ภาควิชาภูมิศาสตร์

ภาควิชาภูมิศาสตร์จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ตลอดจนให้บริการหลักสูตรอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ประกอบด้วยภูมิศาสตร์ด้านกายภาพ ภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และปฏิบัติการเน้นการศึกษาภูมิศาสตร์ทั่วไปด้านกายภาพและสังคมของประเทศไทย และการนำเทคนิคภูมิศาสตร์มาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและสังคม เช่น การจัดระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) และการสำรวจข้อมูลระยะไกล (Remote Sensing)

หลักสูตรที่เปิดสอนในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีแก่นักศึกษา 1 ประเภท คือ ประเภทหลักสูตรปกติ เป็นหลักสูตรที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเข้าศึกษา โดยใช้เวลาศึกษา 4 ปี มีหน่วยกิตตลอดหลักสูตรอยู่ระหว่าง 130-150 หน่วยกิต

ปัจจุบันคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีหลักสูตรสำหรับนักศึกษา 5 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต 15 วิชาเอก ดังนี้

แบบเอก-โท

1. สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
2. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
3. สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
4. สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
5. สาขาวิชาเกาหลี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
6. สาขาวิชามลาญศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
7. สาขาวิชาภาษามลาญ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
8. สาขาวิชาพัฒนาสังคม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
9. สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2553)
10. สาขาวิชาประวัติศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
11. สาขาวิชาปรัชญา (งดรับนักศึกษาในปี 2555)
12. สาขาวิชาศาสนา (งดรับนักศึกษาในปี 2555)

แบบเอกเดี่ยว

1. สาขาวิชาภาษาจีน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
 2. สาขาวิชาภาษาจีน (นานาชาติ) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2553)
 3. สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
 4. สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554)
 5. สาขาวิชาภาษาอาหาร-ภาษาอาหารธุรกิจ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2553)
2. หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

แบบเอกเดี่ยว

1. สาขาวิชาภูมิศาสตร์
3. หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2553)

แบบเอกเดี่ยว

1. แขนงวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์และองค์การ
2. แขนงวิชาการบัญชี
4. หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2553)

แบบเอกเดี่ยว

1. แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนา
2. แขนงวิชาเศรษฐกิจอาเซียน
5. หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2554)

วิชาโท

นักศึกษาที่เลือกศึกษาในหลักสูตรแบบเอก-โท คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีวิชาโทให้เลือกศึกษาจำนวน 19 สาขา

1. ภาษาและวรรณคดีไทย
2. ภาษาจีน
3. ภาษามลายู
4. ภาษามลายู
5. ภาษามลายูศึกษา
6. ภาษาอาหรับ-ภาษาอาหรับธุรกิจ
7. วิชาเกาหลี
8. ภาษาอังกฤษ
9. ภาษาฝรั่งเศส
10. ภาษาเยอรมัน
11. ประวัติศาสตร์
12. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว
13. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
14. พัฒนาสังคม
15. เศรษฐศาสตร์
16. บริหารธุรกิจ
17. อเมริกันศึกษา
18. ปรัชญา
19. ศาสนา

วิชาโทที่คณะต่างอนุญาตให้นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เลือกศึกษาได้ 3 คณะ 9 สาขา คือ

- คณะศึกษาศาสตร์
 1. จิตวิทยาและการแนะแนว
 2. เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา
 3. สุขศึกษา
- คณะรัฐศาสตร์
 1. รัฐศาสตร์
- วิทยาลัยอิสลามศึกษา
 1. อิสลามศึกษา

2. ตะวันออกกลางศึกษา

2.3.3 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี¹⁷

วิสัยทัศน์

เป็นคณะชั้นนำระดับภูมิภาคอาเซียนในการผลิตบัณฑิต วิจัย และบริการวิชาการแก่สังคม ทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

พันธกิจ

1. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณธรรม
2. พัฒนางานวิจัยและวิชาการเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ
3. บริการวิชาการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างเสริมเครือข่ายเพื่อความมั่นคงของสังคม
4. การบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ประวัติความเป็นมาของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี¹⁸

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ก่อตั้งขึ้นเป็นคณะที่ 3 ในวิทยาเขตปัตตานี โดยโอนภาควิชา วิทยาศาสตร์ และภาควิชาคหกรรมศาสตร์ จากคณะศึกษาศาสตร์ มาสังกัดคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อมาสังกัดคณะใหม่ ได้เปลี่ยนชื่อภาควิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป เป็นวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ นักศึกษารุ่นแรกที่เปิดในปีการศึกษา 2528 คือสาขาเทคโนโลยีการยาง จำนวน 11 คน นอกจากนี้คณะยังรับผิดชอบสอนนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คือ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร (คหกรรมศาสตร์), วิทยาศาสตร์ (ศึกษาศาสตร์) วิชาเอกคณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป วิชาโทสาขาต่างๆ รวมทั้งหมวด วิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ให้แก่นักศึกษาในวิทยาเขตปัตตานี

หลังจากการจัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2528 จนถึงปัจจุบันได้ พัฒนาการเปิดสาขาวิชาต่างๆตามลำดับดังนี้

ปี พ.ศ. 2528 เปิดสอนสาขาวิชาเทคโนโลยียาง

ปี พ.ศ. 2531 เปิดสอนสาขาวิชาเทคโนโลยีการประมง

ปี พ.ศ. 2533 เปิดสอนสาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์

ปี พ.ศ. 2535 เปิดสอนสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

ปีพ.ศ. 2538 เปิดสอนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร สาขาวิชาเคมี-ชีววิทยา

¹⁷ ดูรายละเอียดได้ใน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

http://www.sat.psu.ac.th/main/index.php?option=com_content&view=article&id=275&Itemid=96

¹⁸ อ้างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 185

ปี พ.ศ. 2542 เปิดสอนสาขาวิชาเคมีอุตสาหกรรม

ปี พ.ศ. 2546 เปิดสอนสาขาวิชาฟิสิกส์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการประมง (ผลิตภัณฑ์ประมง)

ปี พ.ศ. 2552 เปิดสอนวิชาวิทยาศาสตร์นิเทศ และสาขาวิศวกรรมเคมี

จุดเด่นของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี¹⁹

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ให้บริการวิชาการแก่ท้องถิ่นและชุมชน ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีภารกิจในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและอื่นๆ ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ตามภารกิจของมหาวิทยาลัย ดังนี้ การเรียนการสอนคณะมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพด้านวิชาการ และมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข เป็นที่พึ่งของท้องถิ่น และเป็นไปตามคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เน้นในสาขาวิชาเทคโนโลยีและวิชาต่างๆ ที่คณะฯ เปิดสอน ซึ่งได้ผลิตบัณฑิตรับใช้สังคมมาหลายรุ่นแล้ว อีกภารกิจหนึ่งได้แก่ กิจกรรม/โครงการบริการวิชาการและวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติ เช่น การวิเคราะห์ทดสอบ ตรวจสอบ และตรวจซ่อม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการบริการวิชาการเชิงวิเคราะห์ ทดสอบตรวจสอบทางด้านเทคโนโลยีน้ำยาง การให้บริการทดสอบตรวจสอบคุณภาพอาหารฮาลาล วิเคราะห์น้ำ ดิน วิเคราะห์ทางจุลชีววิทยา วิเคราะห์อาหารแปรรูป สำเร็จรูปของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ ส่วนบริการด้านอื่นๆ มีการให้บริการเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์ บริการจัดฝึกอบรม ประชุมและสัมมนา เป็นที่ปรึกษา วิทยากร เป็นผู้ตรวจสอบและอ่านผลงานทางวิชาการ จัดให้บริการศึกษา วิจัย วิเคราะห์ สักรวจ การวางแผน การจัดการ บริการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ ในโครงการต่างๆ

หน่วยงาน/ภาควิชา²⁰

ปัจจุบันคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการคณะและ 5 ภาควิชา คือ ภาควิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ ภาควิชาเทคโนโลยีและพอลิเมอร์ ภาควิชาเทคโนโลยีและการอุตสาหกรรม และภาควิชาวิทยาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการ

สำนักงานเลขานุการคณะ ทำหน้าที่ให้บริการด้านธุรการ ประสานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร การวิจัย และกิจการนักศึกษา ตลอดจนดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของคณะ

ภาควิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์

ภาควิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์จัดการเรียนการสอนทางด้านคณิตศาสตร์ สถิติและคอมพิวเตอร์ เปิดสอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ หลักสูตรวิทยาศาสตร

¹⁹ เรื่องเดียวกัน หน้า 185

²⁰ เรื่องเดียวกัน หน้า 186

มหบัณฑิต และหลักสูตรดุขฎฐิบบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย และร่วมรับผิดชอบสอนหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิชาโทคณิตศาสตร์ รวมทั้งบริการสอนวิชา คณิตศาสตร์ สถิติและคอมพิวเตอร์ ให้แก่ทุกคนในวิทยาเขตปัตตานี

ภาควิชาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ

ภาควิชาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการจัดการเรียนการสอนและผลิตบัณฑิตในสาขาวิชา วิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการแปรรูปและ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อาหาร การอธิบายการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางเคมีของวัตถุดิบอาหารในระหว่าง กระบวนการแปรรูป และการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางเคมีของผลิตภัณฑ์ในระหว่างการเก็บรักษาด้วย วิทยาศาสตร์ รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์อาหารด้านกายภาพ เคมี และชีววิทยา รวมทั้งศึกษา โภชนาการที่มีความเชื่อมโยงกับอาหารมนุษย์และชุมชน นอกจากนี้ภาควิชายังร่วมมือกับคณะศึกษาศาสตร์ ใน การผลิตบัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

ภาควิชาเทคโนโลยีและการอุตสาหกรรม

ภาควิชาเทคโนโลยีและการอุตสาหกรรมจัดการเรียนการสอนทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ประยุกต์ สำหรับหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร สาขาวิชาเทคโนโลยีการประมง และหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) สาขาวิชาโทการเกษตร

ภาควิชาเทคโนโลยียางและพอลิเมอร์

ภาควิชาเทคโนโลยียางและพอลิเมอร์จัดการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ด้านเทคโนโลยีและพอลิ เมอร์ โดยเปิดหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยียาง หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต และ ปรัชญาดุขฎฐิบบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีพอลิเมอร์ ทำการศึกษวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เกี่ยวข้องกับยางและพอลิเมอร์ โดยเน้นยางธรรมชาติ นอกจากนี้ยังให้บริการวิชาการให้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งผู้สนใจทั่วไปในรูปแบบของการฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การบริการทดสอบยาง การวิจัย เป็นต้น

ภาควิชาวิทยาศาสตร์

ภาควิชาวิทยาศาสตร์จัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี-ชีววิทยา สาขาวิชาเคมีอุตสาหกรรม สาขาวิชาฟิสิกส์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์นิเทศ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาฟิสิกส์ พอลิเมอร์ สาขาวิชาเคมีประยุกต์ สาขาวิชาชีววิทยาประยุกต์ และหลักสูตรวิทยาศาสตร บัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) สาขาวิชาเคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป รวมทั้งจัดการเรียนการสอนหมวด วิชาศึกษาทั่วไปกลุ่มวิทยาศาสตร์ให้ทุกคนในวิทยาเขตปัตตานี

โครงการจัดตั้งภาควิชาพลีคลินิก

ภาควิชาพลีคลินิกเป็นภาควิชาใหม่ สังกัดคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นโครงการจัดตั้งภาควิชาเพื่อทำหน้าที่ร่วมผลิตบัณฑิตทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยรองรับการบริหารจัดการทางด้านการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ และวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลิตบัณฑิตในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีทางด้านพลีคลินิก โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีแบบแผนถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์สุขภาพ เพื่อผลิตบุคลากรสายวิทยาศาสตร์สุขภาพที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อไปประกอบวิชาชีพสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นและเป็นประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้ยังมีภารกิจในการวิจัยและการบริการวิชาการทางด้านพลีคลินิก

หลักสูตรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต 9 สาขาวิชา ประกอบด้วย คณิตศาสตร์ประยุกต์ เคมี-ชีววิทยา เคมีอุตสาหกรรม เทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีการประมง เทคโนโลยียาง วิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ และวิทยาศาสตร์นิเทศ มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรอยู่ระหว่าง 133-150 หน่วยกิต และหลักสูตรวิศวกรรมบัณฑิต 1 สาขาวิชาคือ สาขาวิชาวิศวกรรมเคมี

2.3.4 คณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา²¹

วิสัยทัศน์

วิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำด้านวิทยาการอิสลามและโลกมุสลิมในภูมิภาค โดยมีการวิจัยเป็นฐาน

พันธกิจ

1. พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานหลักการอิสลาม
2. พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายทางการศึกษาและวิจัยด้านวิทยาการอิสลามในระดับภูมิภาค
3. พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับตะวันออกกลาง
4. พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอิสลามและศูนย์พัฒนาทักษะทางภาษาเพื่ออิสลามศึกษา
5. พัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาวิทยาการอิสลาม เพื่อความเป็นนานาชาติระดับสากล

²¹ คุรยละเอียดได้ใน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

6. บูรณาการความรู้บนพื้นฐานอิสลามเพื่อสร้างปัญญา คุณธรรม สมรรถนะและโลกทัศน์สากลให้แก่บัณฑิต
7. ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมบนพื้นฐานของอิสลาม
8. ทำนุบำรุงและเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมตามกรอบอิสลาม

ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยอิสลามศึกษา²²

การจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาขึ้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สืบเนื่องจากความพยายามในอันที่จะแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นพื้นที่พิเศษ โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติได้เสนอเป้าหมายและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบและสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอรัฐบาลพิจารณากำหนดเป้าหมายและมาตรการการพัฒนาพื้นที่เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ในแผนฯ 5 โดยกำหนดให้จัดตั้งศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาทุกระดับจนถึงขั้นอุดมศึกษา

ในส่วนของการผลิตบัณฑิตทางด้านอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีนโยบายที่จะเปิดสาขาวิชาการศึกษาอิสลามขึ้นพร้อมๆ กับการริเริ่มจัดตั้งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรวิชา การศึกษาอิสลามขั้นอุดมศึกษา โดยจะจัดตั้งภาควิชาการศึกษาอิสลาม ซึ่งได้ร่างหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับปริญญาตรีดำเนินการในรูปของแผนกวิชาอิสลามศึกษาสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ความเห็นชอบ ในหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2523 และเพื่อให้การเรียนการสอนสาขาอิสลามศึกษาดำเนินไปด้วยดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาและคณะกรรมการร่างโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาเพื่อทำหน้าที่เสนอโครงการเข้าบรรจุในแผนฯ 5 และมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาและนำเสนอผ่านความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยทบวงมหาวิทยาลัย นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและได้รับการจัดตั้งเป็นวิทยาลัยอิสลามศึกษาเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2532 มีฐานะเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จุดเด่นของวิทยาลัยอิสลามศึกษา²³

จุดเด่นของวิทยาลัยอิสลามศึกษาถือเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นนำทางวิชาการด้านอิสลามศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยมุสลิมและภูมิภาคอย่างสมดุล โดยยึดอัลอิสลามเป็นบรรทัดฐาน

หน่วยงาน/ภาควิชา²⁴

²² อ่างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 245

²³ อ่างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 246

²⁴ อ่างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 246

วิทยาลัยอิสลามศึกษาประกอบด้วยสำนักเลขานุการ สำนักงานวิชาการและบริการชุมชน และภาควิชาอิสลามศึกษา ดังต่อไปนี้

สำนักเลขานุการ

สำนักเลขานุการ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานบริการกลาง เพื่อให้การดำเนินงานของวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย งานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่ งานการเงินและบัญชี งานบริการการศึกษา งานวางแผนและพัฒนา งานประชาสัมพันธ์ งานอาคารสถานที่ งานพัสดุ ยานยนต์ เป็นต้น

สำนักงานวิชาการและบริการชุมชน

สำนักงานวิชาการและบริการชุมชนทำหน้าที่บริการด้านวิชาการและบริการชุมชน การวิจัย การผลิตเอกสาร การแปลเอกสาร และตำรา ส่งเสริมเผยแพร่หลักวิชาการอิสลาม ร่วมมือกับหน่วยงานทั้งองค์กรภายในและภายนอกประเทศ ในด้านวิชาการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดบริการทางด้านข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนการจัดการแสดงนิทรรศการในสาขาที่เกี่ยวข้อง

ภาควิชาอิสลามศึกษา

ภาควิชาอิสลามศึกษา จัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (อิสลามศึกษา) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (การสอนอิสลามศึกษา) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (กฎหมายอิสลาม) และ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ตะวันออกกลางศึกษา) และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (อิสลามศึกษา) หลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

หลักสูตรวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษาเปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 4 ปี 5 สาขาวิชา คือ อิสลามศึกษา กฎหมายอิสลาม เศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม ตะวันออกกลางศึกษา และ อิสลามศึกษา (นานาชาติ) และเปิดสอน 5 ปี 1 สาขาวิชา คือ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

2.3.5 คณะศิลปกรรมศาสตร์²⁵

วิสัยทัศน์

คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นองค์กร มุ่งเน้นการวิจัยและงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม ในสังคมพหุวัฒนธรรมภาคใต้ อาเซียน ภายในปี พ.ศ.2559

²⁵ดูรายละเอียดได้จาก คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี <http://finearts.pn.psu.ac.th/fineart.htm>

พันธกิจ

1. เป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้ในศาสตร์ศิลปกรรมที่สอดคล้องกับพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพในระดับชาติและสากลเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
2. เป็นผู้นำทางวิชาการในศาสตร์ศิลปกรรมที่สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรมภาคใต้ที่มีมาตรฐานในระดับชาติและสากลเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
3. ประยุกต์ความรู้ในศาสตร์ศิลปกรรมโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ บนพื้นฐานของการวิจัย และงานสร้างสรรค์ เพื่อสร้างปัญญา คุณธรรม สมรรถนะ และโลกทัศน์สากลให้แก่บัณฑิต

ประวัติความเป็นมาของคณะศิลปกรรมศาสตร์²⁶

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีแผนการจัดตั้งคณะในสาขาศิลปกรรมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยใช้ชื่อว่า “โครงการจัดตั้งคณะวิจิตรศิลป์” ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากทบวงมหาวิทยาลัยเป็นที่เรียบร้อย หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2543 ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยได้มีมติเห็นชอบให้เปลี่ยนชื่อเป็น “โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์” และได้นำเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งเป็นคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัยต่อไป คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยเป็นหน่วยงานในกำกับที่ขอใช้งบประมาณแผ่นดิน ซึ่งบริหารงานแบบรวมศูนย์ คือ ไม่แบ่งออกเป็นภาควิชา แต่ได้กำหนดให้เป็นสาขาวิชาแทน โดยเริ่มรับนักศึกษารุ่นแรกในปีการศึกษา 2545 ในสาขาวิชาทัศนศิลป์ และสาขาวิชาศิลปะการแสดงและเปิดสอนในสาขาวิชาศิลปะประยุกต์ในปีการศึกษา

จุดเด่นคณะศิลปกรรมศาสตร์²⁷

1. คณะฯ มีหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการบูรณาการความรู้ในศาสตร์แต่ละแขนงวิชาเข้าด้วยกัน จึงสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจในแขนงวิชาได้อย่างแท้จริง
2. คณะฯ มีหลักสูตรที่มีความหลากหลาย ทันสมัย และมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ มีทักษะในสาขาวิชาที่ศึกษาจากประสบการณ์ตรง จากการฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงาน การฝึกงาน การวิจัย
3. มีคณาจารย์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตลอดจนมีการพัฒนาคุณภาพอาจารย์อย่างต่อเนื่อง จึงสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และความเข้าใจทางด้านศิลปกรรมได้อย่างแท้จริง
4. บัณฑิตของคณะฯ เป็นที่ต้องการของหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน เนื่องจากเป็นแขนงวิชาที่ยังขาดแคลนบัณฑิตไม่เพียงพอกับความต้องการ

²⁶ อ้างแล้ว คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี <http://finearts.pn.psu.ac.th/fineart.htm>

²⁷ อ้างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 296

5. คณะฯ มีการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กล่าวคือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คงดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนการปลูกฝังให้นักศึกษาของคณะฯ มีความหวงแหนและสืบสานวัฒนธรรม จนถึงเยาวชนรุ่นหลังต่อไป

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์²⁸

สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ แขนงวิชาทัศนศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ ตระหนักถึงคุณค่าในเอกลักษณ์เฉพาะทางวัฒนธรรมและศิลปกรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะผสมผสานหลายชาติพันธุ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การให้ความสำคัญด้านการศึกษา ปลูกฝังส่งเสริมการสร้างผลงานทางศิลปะ โดยการเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาทัศนศิลป์ขึ้น เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่กระบวนการสืบสาน และสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมอย่างเป็นระบบ หลักสูตรมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะด้านศิลปะขั้นสูงและมีความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญและเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลด้านทัศนศิลป์สู่การพัฒนาคน พัฒนาการสร้างงาน โดยเริ่มทำการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2545

สาขาศิลปกรรมศาสตร์ แขนงวิชาศิลปะการแสดง (เรียนที่วิทยาเขตตรัง)

ศิลปะการแสดง เป็นอีกแขนงหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ อีกทั้งยังเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการความคิดและวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ศิลปะการแสดงของไทยมีความงามและความลุ่มลึกเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และช่วยให้สังคมดำเนินอยู่ได้อย่างปกติสุข

สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ แขนงวิชาศิลปะประยุกต์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ ตระหนักในคุณค่าเฉพาะทางวัฒนธรรมและศิลปกรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะผสมผสานหลายชาติพันธุ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การให้ความสำคัญทางด้านการศึกษา ปลูกฝังและส่งเสริมการสร้างผลงานศิลปะ โดยการเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาศิลปะประยุกต์ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่กระบวนการสืบสานและสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม แขนงวิชาศิลปะประยุกต์อย่างเป็นระบบ หลักสูตรมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านงานประยุกต์ศิลป์ มีเนื้อหาศิลปะที่เน้นทางด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

หลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี)

²⁸ อ้างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 297

คณะศิลปกรรมศาสตร์เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 4 ปี 3 แขนง วิชาคือ แขนงวิชาทัศนศิลป์ แขนงวิชาศิลปะการแสดง แขนงวิชาศิลปะประยุกต์ มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 133 หน่วยกิจ

2.3.6 คณะวิทยาการสื่อสาร²⁹

วิสัยทัศน์

คณะวิทยาการสื่อสารมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นคนเก่งและดีที่ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นเลิศในการวิจัยด้านการสื่อสารเพื่อสันติ เป็นศูนย์กลางการผลิตสื่อและบริการวิชาการด้านวิทยาการสื่อสารในภูมิภาค และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

พันธกิจ

1. ผลิตบัณฑิตให้เป็นคนเก่งและดีที่ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม
2. มุ่งเน้นการวิจัยด้านวิทยาการสื่อสารเพื่อสันติในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม
3. พัฒนาคณะให้เป็นศูนย์กลางการผลิตสื่อและบริการวิชาการด้านวิทยาการสื่อสารในภูมิภาค
4. ปฏิบัติทุกภารกิจของคณะโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

ประวัติความเป็นมาของคณะวิทยาการสื่อสาร³⁰

คณะวิทยาการสื่อสารเริ่มเปิดรับนักศึกษารุ่นแรกเมื่อปีการศึกษา 2545 ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ต่อมาปีการศึกษา 2547 เปิดรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการ และในปีการศึกษา 2548 เปิดรับนักศึกษาอีก 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดเพื่อการพัฒนา และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ

ทั้งนี้คณะฯได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ดังนี้

ปีการศึกษา 2550 คณะฯ ได้ปรับปรุง โดยรวมหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ และสาขาวิชาการสื่อสารการตลาดเพื่อการพัฒนา เป็นหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต เริ่มเปิดสอนในปีการศึกษา 2551

ปีการศึกษา 2552 ได้ปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการ เริ่มเปิดสอนในปีการศึกษา 2553

²⁹ รวบรวมได้จาก คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี <http://www.psu.ac.th/node/78>

³⁰ อ้างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 277

ปีการศึกษา 2553 ปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบและสร้างสรรค์สื่อ เริ่มเปิดสอนในปีการศึกษา 2554

ปีการศึกษา 2554 ปรับปรุง 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการ โดยทั้ง 2 หลักสูตรเริ่มเปิดสอนในปีการศึกษา 2555

จุดเด่นของคณะวิทยาการสื่อสาร³¹

คณะวิทยาการสื่อสารกำหนดวิสัยทัศน์ที่ “จะเป็นคณะวิชาที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิทยาการสื่อสาร มุ่งบูรณาการและประยุกต์ความรู้สู่ชุมชน ด้วยความตระหนักถึงมิติทางสังคมและวัฒนธรรม” ภารกิจหลักที่ดำเนินการ คือ การผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาการสื่อสารและสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพโดยมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในสังคมต่างวัฒนธรรม ในปีการศึกษา 2548 คณะวิทยาการสื่อสารได้จัดตั้งสถานีวิจัยฝึกปฏิบัติและสถานีโทรทัศน์ฝึกปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้นักศึกษาได้ใช้เป็นแหล่งฝึกฝนทักษะทางวิชาชีพด้านสื่อมวลชน ด้านการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งยังได้มีการพัฒนาห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและห้องปฏิบัติการมัลติมีเดีย เพื่อเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะนักศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ และการผลิตหนังสือพิมพ์ฝึกปฏิบัติ “บูมิตานี” เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของนักศึกษาและเพื่อสร้าง “สื่อทางเลือก” ของสังคม นักศึกษาของคณะวิทยาการสื่อสารได้รับรางวัลระดับชาติเป็นจำนวนมาก

หลักสูตรที่เปิดสอนในคณะ

ในปีการศึกษา 2555 คณะวิทยาการสื่อสาร มีหลักสูตรที่เปิดสอน จำนวน 3 หลักสูตร ดังนี้
หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2554)

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการ (หลักสูตรปรับปรุง 2554)

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบและสร้างสรรค์สื่อ (หลักสูตรปรับปรุง 2553)

2.3.7 คณะรัฐศาสตร์³²

วิสัยทัศน์

มุ่งเป็นเลิศในองค์ความรู้รัฐศาสตร์ ชายแดนใต้ ประชาคมอาเซียนและสากล

พันธกิจ

³¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 278

³² รวบรวมได้จาก คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี <http://polsci.pn.psu.ac.th/polsci/index>.

1. สร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะและองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาและการปกครองทางสังคม
2. สร้างและบูรณาการองค์ความรู้เพื่อประชารัฐ สันติสุข และความเป็นธรรมในสังคม
3. สร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ประวัติความเป็นมาของคณะรัฐศาสตร์³³

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีประวัติมายาวนานมา 34 ปี ในปี พ.ศ. 2521 นักศึกษา เอกรัฐศาสตร์รุ่นที่ 1 เริ่มเข้าศึกษาจำนวน 34 คน หลักจากนั้นหลักสูตรปริญญาตรีวิชารัฐศาสตร์ (การปกครอง) ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็มีการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เป็นการสอนวิชารัฐศาสตร์แห่งแรกในพื้นที่ภาคใต้ และในปัจจุบันเป็นคณะรัฐศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญในการศึกษาวิกฤตในภาคใต้

ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งคณะรัฐศาสตร์เป็นหน่วยงานภายใน ที่จัดตั้งขึ้นตามมติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 279 (3/2548) เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 เพื่อให้เป็นคณะที่เชื่อมโยงการปกครองกับวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เพื่อทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต ทำการวิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยเน้นการเรียนการสอน สาขาวิชาการปกครอง นโยบายสาธารณะ (บริหารรัฐกิจ) และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และสอดคล้องกับสภาพการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ในพื้นที่ภาคใต้ ในขณะเดียวกันก็มีแกนวิชาหลักทางรัฐศาสตร์ที่ครอบคลุมทั้งการเมือง การบริหารจัดการนโยบาย และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จุดเด่นของคณะรัฐศาสตร์³⁴

จุดเด่นของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตั้งแต่เริ่มต้นคือ รัฐศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ หลักสูตรเริ่มต้นมีการแบ่งรัฐศาสตร์เป็น 2 แผน ก รัฐศาสตร์ทั่วไป และแผน ข รัฐศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ การเน้นลักษณะพิเศษท้องถิ่นมีเหตุผลว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่พิเศษ รัฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จึงควรมีอะไรที่พิเศษด้วย ทบวงมหาวิทยาลัยในขณะนั้น จึงยอมรับหลักสูตรดังกล่าว และมีการปรับปรุงหลักสูตร เมื่อปี พ.ศ. 2537 เพื่อให้ทันสมัยกับเหตุการณ์มากขึ้น

จุดเด่นของรัฐศาสตร์คือ การสร้างอัตลักษณ์ของวิชารัฐศาสตร์ในส่วนภูมิภาคที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของท้องถิ่น เพราะมีจุดได้เปรียบคือ อยู่ใกล้ข้อมูลที่เป็นจริงและชุมชนที่มีความหลากหลาย สามารถพัฒนาการศึกษา การวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่

คณะรัฐศาสตร์จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับองค์ประกอบพิเศษของการศึกษารัฐศาสตร์ภาคใต้ กล่าวคือ

³³ อ่างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 315

³⁴ อ่างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 315

แขนงวิชาการปกครอง/แขนงวิชาการปกครองท้องถิ่น เป็นการศึกษาที่เน้นการผลิตบุคลากรภาครัฐ และองค์กรภาคประชาสังคมที่มีความรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น ของจังหวัดชายแดนภาคใต้

แขนงวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นการศึกษาที่เน้นองค์ความรู้สากล โลกมุสลิมและอาเซียน ความสัมพันธ์ข้ามแดน ไทย-มาเลเซีย แม้ว่าบางส่วนจะมีองค์ประกอบด้านศาสตร์ทางการทูต แต่ก็ทำให้บัณฑิตสามารถทำงานเฉพาะด้านในพื้นที่ชายแดนและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในโลกมุสลิมและอาเซียน

แขนงวิชานโยบายสาธารณะ เป็นการศึกษาที่ประยุกต์ศาสตร์ ด้านนโยบายสาธารณะ เพื่อแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นนโยบายสาธารณะในสังคมพหุวัฒนธรรมในการสร้างความเข้าใจต่อปัญหาในพื้นที่

คณะรัฐศาสตร์ได้ร่วมกับคณะอื่นๆในมหาวิทยาลัย เช่น คณะวิทยาการสื่อสาร คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา และสถาบันสันติศึกษาจัดตั้งสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาคใต้ (Center for Confucius Studies and Cultural Diversity-CSCD) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ และการวิจัยเกี่ยวกับความขัดแย้งและสันติศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นนวัตกรรมใหม่ของการศึกษาวิจัยทางรัฐศาสตร์

จุดเด่นอีกประการหนึ่งที่คณะรัฐศาสตร์สร้างขึ้นมาในปัจจุบันก็คือ การสร้างหลักสูตรศึกษาเรื่อง การจัดการความขัดแย้งและการจัดการในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเน้นทั้งประเด็นปัญหาในท้องถิ่นและการเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

หลักสูตรของคณะรัฐศาสตร์³⁵

คณะรัฐศาสตร์เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาการปกครอง แขนงวิชาการปกครองท้องถิ่น แขนงวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แขนงวิชานโยบายสาธารณะ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเข้าศึกษาโดยใช้ระยะเวลา 4 ปี มีหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 137 หน่วยกิต

วิชาโท

เมื่อนักศึกษาเลือกศึกษาวิชาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต จะต้องเลือกศึกษาวิชาโทอีกสาขาหนึ่งซึ่งต้องไม่ซ้ำกับสาขาวิชาเอก ดังต่อไปนี้

- วิชาโทภาษาและวรรณคดีไทย
- วิชาโทภาษาจีน
- วิชาโทภาษามลายูและมลายูศึกษา
- วิชามลายูศึกษา
- วิชาโทภาษาอาหรับและภาษาอาหรับธุรกิจ

³⁵ อ้างแล้ว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน้า 316

- วิชาโทภาษาญี่ปุ่น
- วิชาโทภาษาเกาหลี
- วิชาโทภาษาอังกฤษ
- วิชาโทภาษาฝรั่งเศส
- วิชาโทภาษาเยอรมัน
- วิชาโทประวัติศาสตร์
- วิชาโทภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว
- วิชาโทสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
- วิชาโทพัฒนาสังคม
- วิชาโทอเมริกันศึกษา
- วิชาโทปรัชญา
- วิชาโทศาสนา
- วิชาโทเศรษฐศาสตร์
- วิชาโทอิสลามศึกษา
- วิชาโทตะวันออกกลางศึกษา
- วิชาโทเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา
- วิชาโทจิตวิทยา

วิชาโทของคณะรัฐศาสตร์ที่เปิดสอนให้กับนักศึกษาคณะอื่นๆ

วิชาโทรัฐศาสตร์จำนวน 18 หน่วยกิต

ให้นักศึกษาคณะอื่นๆ ที่เลือกเรียนวิชาโทรัฐศาสตร์ให้ลงทะเบียนเรียนวิชา 196-202 รัฐศาสตร์เบื้องต้น จำนวน 3 หน่วยกิต และวิชาใดๆ ก็ได้ในคณะรัฐศาสตร์ จำนวนไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

2.4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม

คำว่า “พร้อม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าเป็นคำวิเศษณ์ที่มีความหมายว่า ครบถ้วน ส่วนคำว่า “ความพร้อม” เป็นคำนามซึ่งจะมีความหมายว่าความครบครัน หรือมีทุกอย่างครบแล้ว ดังนั้นหากจะแปลความหมายในการปฏิบัติหน้าที่โดยตรงไปตรงมาแล้ว ก็น่าจะมีความหมายว่า สภาพที่มีทุกสิ่งทุกอย่างครบครันที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ (อ้างใน สมพงษ์ เทียงธรรม 2536:10)

ความหมายของความพร้อม

ครอนบาค (Cronbach, 1963 อ้างใน มาลี จุฑา, 2542, หน้า 57) ให้ความหมายของความพร้อมว่า หมายถึง วุฒิภาวะ อารมณ์ และความสามารถในการเรียนรู้

พรณี ช เจนจิต (2545, หน้า 47) ให้ความหมายของความพร้อมว่า เป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผลซึ่งขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมความสนใจ และแรงจูงใจ ซึ่งแต่ละคนมีพร้อมแตกต่างกัน

อัญชลี มุละดา (2541, หน้า 43) ให้ความหมายความพร้อมว่า สภาพของบุคคลที่มีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นผลมาจากการเตรียมตัว ทางด้านร่างกายและจิตใจ

กฤษดา ทองสังวร (2540, หน้า 17) กล่าวถึงความหมายความพร้อม คือ คุณสมบัติหรือสภาวะของ บุคคลที่พร้อมที่จะทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีแนวโน้มที่ประสบผลสำเร็จอย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การเตรียมตัวสำหรับการทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างพร้อมมูลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเตรียมให้พร้อมย่อมจะช่วยให้การดำเนินการได้ด้วยดี

ธอร์น ได์ (Thorndike, 1913 อ้างถึงใน นฤตพงศ์ ไชยวงศ์, 2540 หน้า 17) ได้กล่าวเกี่ยวกับกฎของ ความพร้อม (The Law of Readiness) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเด็น คือ

1. ขณะที่หน่วยปฏิบัติการพร้อมที่จะปฏิบัตินั้นต้องเกิดจากความพึงพอใจ
2. การปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติการต้องไม่เป็นการสร้างความรำคาญยุ่งยากใจ
3. ถ้าหน่วยงานไม่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติแต่โดยยัดเยียด หรือบังคับบีบเค้นการปฏิบัตินั้นๆ ก็จะเป็นสาเหตุให้เกิดความรำคาญยุ่งยากใจ

Barrow and Milburn (1990:259) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจและ เริ่มต้นที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อม คือ สภาพจิตใจ ภาย วิชา และสรีรวิทยา

Good (1973 อ้างถึงใน นวรัตน์ พ.ต.ต. 2545:17) ให้คำนิยามเกี่ยวกับความพร้อมว่า เป็น ความสามารถตกลงใจ ความปรารถนา และความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ความเกิดจากลักษณะวุฒิภาวะ ประสบการณ์และอารมณ์ ความพร้อมจึงเป็นการพัฒนาคนให้มีความสามารถทำกิจกรรมนั้นๆ Sinclair and Hanks (1987:1995) กล่าวว่า ความพร้อมหมายถึง การที่บุคคล 1) ได้การเตรียมตัวเพื่อกระทำกิจกรรม บางอย่างให้สำเร็จตามเป้าหมาย 2) ความเต็มใจ ความกระตือรือร้นที่จะกระทำกิจกรรมบางอย่าง

กมลรัตน์ หลาสวงค์ (2540:15) ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพความสมบูรณ์ ทั้ง ร่างกายและจิตใจ ที่พร้อมจะตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งทางด้านร่างกาย ได้แก่ วุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งหมายถึง การเติบโตอย่างเต็มที่ของอวัยวะร่างกาย ทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ

พรณี ชูชัย (อ้างใน นฤตพงศ์ 2540:15) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง สภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้ สิ่งหนึ่งสิ่งใด

วิชุดา หารราชารุพันธ์ (2540:26) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพที่เตรียมพร้อมในการปฏิบัติ หรือการดำเนินกิจกรรมนั้น ให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นผลมาจากการเตรียมไว้แล้ว สำหรับกิจกรรมนั้นๆ

ศรีสุกาญจน บินทาประสิทธิ์ (2540:69) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีวุฒิภาวะ ทางด้านร่างกาย จิตใจและประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดจนสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้

วิษญาพร สุวรรณแทน (2541:30) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจมีความเต็ม ใจและมีความกระตือรือร้นที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างให้สำเร็จลุล่วงโดยได้เตรียมการไว้ล่วงหน้า

องค์ประกอบความพร้อม

ดาวนิง และแธคเคอรี (Downing & Thackrey, 1971, pp.14-16) ได้แบ่งองค์ประกอบความพร้อมไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม
2. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางสติปัญญาและความสามารถในการรับรู้ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในการแยกแยะการเห็น การฟังและความสามารถในการตัดสินใจและคิดแก้ปัญหา
3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ ความพอเพียง โอกาสในการหาประสบการณ์ทางสังคม
4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพ (Emotional Factor, Motivation and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์ จิตใจ และความต้องการที่จะเรียนรู้

เมื่อพิจารณาความหมายจากความพร้อมและแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมข้างต้นแล้วเราสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าการเตรียมพร้อม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ได้ถูกเตรียมพร้อมเพื่อให้เกิดความมั่นใจและตั้งใจในการที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนคุณสมบัติหรือสถานะที่พร้อมจะทำงานหรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างแน่วแน่มั่นจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.5. แนวคิด ทฤษฎีความร่วมมือและการรวมกลุ่มเป็นประชาคม

อาเซียนก่อตั้งเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1967 โดยการลงนามของรัฐมนตรีต่างประเทศของอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ที่วังสราญรมย์ ภายใต้ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) ภายใต้ชื่อสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation-ASEAN)

นับตั้งแต่ก่อตั้งอาเซียนได้พยายามแสดงบทบาทในการธำรงรักษาและส่งเสริมสันติภาพเสถียรภาพ ความมั่นคง และความเจริญร่วมกันในภูมิภาคจึงเป็นที่ประจักษ์ต่อองค์กรต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งขยายสมาชิกไปอีกประเทศ คือ บรูไนดารุสซาลาม เป็นสมาชิกลำดับที่ 6 เมื่อวันที่ 8 มกราคม ค.ศ. 1984 เวียดนามเป็นสมาชิกอันดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1995 ลาวและพม่าเป็นสมาชิกลำดับที่ 8 และ 9 เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 1997 ส่วนกัมพูชาเป็นสมาชิกลำดับที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1999 และปัจจุบันอาเซียนก็ร่วมมือกันเป็นประชาคมอาเซียนและให้มีการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายในปี ค.ศ. 2015 โดยมี 3 เสาหลัก คือ ความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรม และความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ

แนวความคิดของ Deutsch³⁶ นั้นให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเป็นประชาคมที่มั่นคง (Security Community) แต่การที่จะให้ประชาคมมีความมั่นคงได้นั้น สมาชิกต้องมีเงื่อนไข คือ

1. มีค่านิยมที่สำคัญๆ สอดคล้องกัน
2. สมาชิกในประชาคมมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นลักษณะเดียวกัน
3. สมาชิกมีความหวังร่วมกันในบางอย่างในการที่จะรวมตัวกันเข้า ก่อนที่จะรับภาระร่วมกัน
4. หน่วยที่เป็นสมาชิกอย่างน้อยบางหน่วยจะต้องมีความสามารถในการบริหารและในด้านกาเมืองสูงขึ้นเมื่อรวมตัวกันแล้ว
5. หน่วยที่เป็นสมาชิกอย่างน้อยบางหน่วยจะต้องมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นเมื่อรวมกลุ่มกันแล้ว และจะต้องจัดตั้งเขตแดนกลางภายใน (Core area) ในบริเวณที่ตั้งของหน่วยที่อ่อนแอ
6. สมาชิกในสมาคมมีการติดต่อกันอย่างไม่ขาดสาย ทั้งในทางภูมิศาสตร์และระหว่างชนชั้นในสังคม
7. ชนชั้นผู้นำทางสังคม (Political elite) จะต้องเพิ่มจำนวนมากขึ้น หมายถึงการที่ผู้นำของสมาชิกในประชาคมอาเซียนมารวมตัวกัน ทำให้เกิดชนชั้นผู้นำทางการเมืองที่ใหญ่ขึ้น
8. สมาชิกในประชาคมมีการสื่อสาร และเชื่อมโยงกันในด้านต่างๆกัน หมายถึงการติดต่อสัมพันธ์กันนั้นจะต้องมีหลายลักษณะด้วยกัน
9. มีการเคลื่อนไหวของบุคคลในกลุ่มอยู่เสมอ (Social mobilization) หรืออย่างน้อยมีการเคลื่อนไหวในระหว่างชนชั้นการเมืองที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของ Deutsch ที่นำมาใช้กับการรวมกลุ่มคือ ทฤษฎีว่าด้วยการสื่อสารคมนาคมภายในสังคม (Social community theory)³⁷ เขากล่าวว่า มนุษย์มีความรู้สึกว่าจะอยู่ในกลุ่มเดียวกันหรือรัฐชาติเดียวกันก็เพราะเขาได้มีการติดต่อสื่อสารกัน และมีการคมนาคมระหว่างกันอยู่ตลอดเวลา การสื่อสารคมนาคมนี้อาจหมายถึงการใช้ภาษาเดียวกัน การคมนาคม การติดต่อทางโทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ จดหมาย เราจะทราบว่ประชาคมระหว่างประเทศเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ก็โดยการวัดจำนวน ครั้งของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยการวัดเนื้อเรื่องของการติดต่อ เช่น เรื่องการค้า การเมือง เป็นต้น และวัดขนาดของการติดต่อสัมพันธ์ เช่น ทางด้านการเมืองก็วัดว่าติดต่อกันมากน้อยเพียงใด

ถ้าเราจะพิจารณาจากแนวความคิดและทฤษฎีของ Deutsch แล้ว เขาพยายามที่จะให้มีสถาบันที่มีแบบแผนปฏิบัติให้ได้ผลเพียงพอที่จะทำให้กลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสันติ สังเกตได้จากเสนอให้มี security community การจะกระทำเช่นนั้นนั้นต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควรที่ประเทศแต่ละประเทศ ในกลุ่มจะปรับค่านิยมให้สอดคล้องกันได้ ชุมชนที่มั่นคงของเขานี้เป็นชุมชนทางการเมืองที่สร้างขึ้นโดยสันติและการอยู่ด้วยความสงบสุขในชุมชนแห่งนั้น เขาไม่สนับสนุนการต่อสู้กัน แต่จะหาข้อยุติกรณีพิพาทด้วยวิธีการอื่นๆ มากกว่าสู้รบกัน แนวคิดนี้น่าจะนำไปใช้ได้ ในเหตุการณ์ในยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ประเทศในกลุ่มยุโรปตะวันตกพยายามจะปรองดองกัน และจะไม่ทำสงครามระหว่างกันเพื่อยุติภาวะสงครามในเวลาต่อไป

³⁶ John Funetan, "Asean and the Principle of Non-Intervention, Practice and Prospects, "Trends in Southeast Asia Series.(March 2000),p.1-2

³⁷ Karl W.Deutsch, National and Social Communication (Massachusetts : MIT Press,1953)

เมื่อพิจารณากระบวนการรวมกลุ่มเป็นประชาคมที่มั่นคงของเขาข้างต้นโดยสรุปแล้วจุดมุ่งหมายของความสำเร็จของการรวมกลุ่มก็คือความสงบสุขในชุมชน พยายามที่จะให้ชุมชนกลมกลืนและเข้ากันได้ดีที่สุดใน โดยการทำให้สังคมผสมผสานกลมกลืนกันและพึ่งพาอาศัย

ในส่วนทฤษฎี Social Community Theory คือ ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารคมนาคมภายในกลุ่ม เขาเน้นการติดต่อสื่อสารคมนาคมในกลุ่ม (Inter-national transactions) มากกว่าระดับระหว่างประเทศ (International transactions) เพราะเขาเชื่อว่าการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มจะรวดเร็วยิ่งกว่าในระดับนานาชาติ

จากแนวความคิดของเขา เขาชี้แนะแต่เพียงว่าถ้ามีการติดต่อสื่อสารตลอดเวลาแล้ว จะแสดงให้เห็นการรวมตัวของชุมชนว่าอยู่ในกลุ่มเดียวกัน แต่มาพิจารณาดูแล้ว การติดต่อสื่อสารมิใช่สาเหตุของการรวมตัวกันเสมอไป ชชาติอาจจะติดต่อกันโดยไม่คำนึงถึงการรวมกลุ่มกันก็ได้ ภายในกลุ่มหรือภายในชุมชนเดียวจะต้องมีปัจจัยต่างๆเช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นความต้องการของชาติภายในกลุ่มเป็นปัจจัยหลักในการทำให้ชาติในกลุ่มต้องติดต่อกันเสมอๆ เพราะฉะนั้น กรณียุโรปนี้เราจะใช้ได้ดีในยุโรปในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งทฤษฎีนี้ได้เกิดขึ้นมา ความต้องการของยุโรปตะวันตกในขณะนั้นต้องการที่จะฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจในกลุ่มยุโรปตะวันตกให้ดีขึ้นด้วยการรวมตัวทางเศรษฐกิจ การจะกระทำได้สำเร็จก็ต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารภายในเป็นเครื่องมือสำคัญ ปรากฏว่ากลุ่มยุโรปตะวันตกมีการติดต่อได้ดีที่สุดโดยเฉพาะเรื่องการค้า ซึ่งแนวความคิดของ Deutsch มีอิทธิพลต่อนักทฤษฎีในสมัยต่อมาอีกหลายคน คนที่ได้รับอิทธิพลมากก็คือ Mitrany และ Haas

สำหรับแนวความคิดของ Mitrany (1943) ซึ่งเป็นพวก Functionalist นั้น เขาได้ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือกันในด้านใดสาขาหนึ่งจะช่วยส่งเสริมให้มีการร่วมมือในสาขาอื่นๆด้วย (Spillover) และการร่วมมือกันนี้จะเริ่มจากด้านเศรษฐกิจและสังคมก่อน เมื่อมีองค์การที่ปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น องค์การเหล่านี้ก็จะกลายเป็นองค์การที่มีอำนาจทางการเมืองมากที่สุด เขากล่าวว่าสงครามมิได้มีสาเหตุมาจากข้ออ้างที่ว่ามนุษย์มีธรรมชาติก้าวร้าว ตรงกันข้ามสภาพของระบบระหว่างประเทศในปัจจุบันต่างจากที่ทำให้มนุษย์มีลักษณะก้าวร้าวยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ สถาบันใหม่ซึ่งเป็นองค์กรเหนือชาติ (Supra-national) ที่ตั้งขึ้นมานั้นประกอบด้วยประเพณีใหม่และแนวความคิดใหม่นี้จะก่อให้เกิดแนวความคิดที่ก่อปรไปด้วยสันติ เขายังได้กล่าวต่อไปอีกว่า ความขัดแย้งและสงครามเกิดขึ้นมาจากที่โลกแบ่งออกเป็นชาติต่างๆ ซึ่งแข่งขันกันในการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การแข่งขันก่อให้เกิดความขัดแย้งทั้งในด้านผลประโยชน์แห่งชาติ เกียรติภูมิและความหวาดกลัวซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นหนทางที่จะแก้ความขัดแย้งได้ก็คือความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศให้มาก รวมทั้งการก่อตั้งองค์การทางสังคมขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อการรวมกันระหว่างประเทศ เขาให้ความสนใจเป็นอย่างมากกับกระบวนการของการที่ชุมชนทางการเมืองมารวมตัวกัน³⁸

จากแนวความคิด Mitrany นี้เอง ทำให้เกิดแนวคิดพัฒนาขึ้นโดย Haas (1967) ซึ่งเป็นพวกนักปฏิบัติการณ์ที่เฉพาะอย่างสมัยใหม่ (Neo-Functionalist) Haas มองเห็นว่าการรวมตัวกันเป็นกระบวนการ

³⁸ David Mitrany, A Working Place System : An Argument for the Functional Development of International Organization_ (London: Oxford Univ.Press,1943), p.327

ที่ผู้นำชาติต่างๆที่มีสภาพแวดล้อมทางการเมืองและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันได้เปลี่ยนความจงรักภักดี ความหวัง และแนวปฏิบัติทางการเมืองไปสู่ศูนย์กลางแห่งใหม่ (Supra-national) ซึ่งเป็นสถาบันแห่งอำนาจที่ถูกจัดตั้งขึ้น และได้รับมอบอำนาจในการตัดสินใจเหนือชาติต่างๆที่มารวมกัน

Haas³⁹ ซึ่งเป็นพวก Neo- Functionalist ได้กล่าวเสริมความคิดของ Mitrany อีกว่า การร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น จำเป็นต้องมีองค์การคอยส่งเสริมความร่วมมือกันทางด้านนี้และด้านอื่นๆ ให้มากขึ้น จนกลายเป็นองค์การที่มีอำนาจทางการเมืองในที่สุด ความจงรักภักดีของประเทศในประชาคมในแต่ละประเทศจะกลายเป็นความจงรักภักดีต่อรัฐเดียว การแตกแยกระหว่างชาติจะค่อยจางหายไป ทำให้เกิดความจงรักภักดีระหว่างชาติขึ้นมาแทน องค์การที่เกิดขึ้นมาใหม่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีและสนองความต้องการของสมาชิก เขามีความเห็นว่าการรวมตัวกันระหว่างประเทศนั้น สามารถทำได้อย่างรวดเร็วถ้ามุ่งความสนใจไปที่เรื่องสวัสดิการ และได้เสนอว่า

1. ประเทศที่จะรวมตัวกันควรอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน และมีสภาพแวดล้อมที่คล้ายๆกัน มากกว่าที่จะมาจากประเทศต่างๆที่ซึ่งไม่คล้ายคลึงกัน
2. เจ้าหน้าที่และผู้ชำนาญการเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรจะร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย เพื่อที่จะหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด

ถ้าจะมาดูแนวความคิดของ Mitrany แล้ว Mitrany ยืนอยู่บนความต้องการอย่างเดียวกันกับDeutsch ในเรื่องที่ต้องการแก้ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มโดยสันติภาพ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความจงรักภักดีของประชาชนในแต่ละรัฐไปสู่องค์กรเหนือชาติ ถ้าจะพิจารณาแล้วแนวความคิดของทั้งสองท่านนี้เป็นผลมาจากการเกิดความวุ่นวายและระส่ำระสายทางการเมืองและเศรษฐกิจในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองนั่นเอง

สำหรับแนวความคิดของ Haas นั้นมีสิ่งที่เหมือนกับ Mitrany ในแง่ที่ว่า การรวมตัวสาขาใดสาขาหนึ่ง จะนำไปสู่หรือการส่งเสริมให้รวมตัวสาขาอื่นๆด้วย (Spill over)

จากแนวความคิดของ Haas ข้างต้นนั้นน่าจะยกประเด็นพิจารณาดังนี้ คือ เป็นการแน่นอนเสมอไปหรือไม่ที่การรวมตัวทางเศรษฐกิจและสังคมโดยผ่านศูนย์กลางแห่งใหม่ที่มีอำนาจเหนือชาติ (Supra-national) แล้ว จะนำไปสู่การรวมตัวทางการเมืองในที่สุด ถ้าจะพิจารณาการรวมตัวของประชาคมยุโรปในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองแล้วก็เป็นไปได้ เพราะประชาคมยุโรปในขณะนั้นมีความต้องการเหมือนกันคือ ฟื้นฟูเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นผลไปสู่การติดต่อภายในซึ่งกันและกันเพื่อให้ความต้องการบรรลุผลสำเร็จ มีข้อสังเกตว่าการติดต่อสื่อสารแบบเดียวไม่ได้กระชับการรวมตัวได้เหนียวแน่นขึ้น กลุ่มประชาคมยุโรปจึงได้พยายามจัดตั้งองค์กรเหนือชาติขึ้น (Supra-national) ขึ้นมา ซึ่งได้แก่ คณะกรรมาธิการและรัฐสภายุโรปขึ้นมาเพื่อควบคุมการทำงานของประชาคมโดยมีอำนาจเหนือชาติ ซึ่งเข้าลักษณะการรวมตัวแบบ Community system

เมื่อเป็นดังนี้ก็ได้มีการตกลงในเรื่องอำนาจอธิปไตยว่าด้วยอำนาจอธิปไตยส่วนใดบ้างที่เป็นของประชาคมและองค์กรเหนือชาติดำเนินการ ถ้าจะพิจารณาถึงองค์กรเหนือชาติจะเห็นได้ว่า องค์กรนี้มีการ

³⁹ Ernst Haas, "The Uniting of Europe and the Uniting of Latin America," *Journal of Common Market Studies*, 3 (June, 1967), p. 327

รวมตัวทางการเมืองในที่สุด นั่นก็คือมีอำนาจในการออกตัวบทกฎหมายมาบังคับประเทศสมาชิก มีการแบ่งอิทธิพลกันอย่างเด่นชัดระหว่างประเทศสมาชิกกับองค์กรเหนือชาติของกลุ่ม เป็นการรวมกลุ่มทางการเมืองเหนือชาติซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของรัฐสภาของแต่ละประเทศ

เพราะฉะนั้นแนวความคิดของ Haas จึงน่าจะนำมาใช้ได้ดีกับการรวมกลุ่มแบบ Community system อย่างเช่นในประชาคมยุโรปดังกล่าวแล้ว ส่วนถ้าจะนำมาใช้กับการรวมตัวแบบ Cooperation System ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่รัฐบาลติดต่อกับรัฐบาลแต่ละชาติซึ่งมีได้มีองค์กรเหนือชาติคอยควบคุมและมีได้มอบอำนาจอธิปไตยให้องค์กรเหนือชาติกระทำ ก็เป็นไปได้ยากมากที่จะเปลี่ยนความจงรักภักดีของชาติต่างๆไปสู้องค์กรเหนือชาติ ยกเว้นเสียแต่ว่าแต่ละชาติจะมีผลประโยชน์อย่างมากในการรวมตัว นั่นก็คือ เห็นว่าการรวมตัวเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ผลประโยชน์ของชนชาติได้อย่างใหญ่หลวง

ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นเป็นนักทฤษฎีระยะแรกๆซึ่งมีอิทธิพลต่อนักทฤษฎีในระยะต่อมา นักคิดดังกล่าวก็คือ Galtung และ Etzioni

Galtung (1967)⁴⁰ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสถาบัน International Peace Research Institute ที่ออสโล ได้กล่าวไว้ว่า การรวมตัวกันเป็น “กระบวนการที่ประเทศสองประเทศหรือมากกว่ามารวมกันเป็นประเทศใหม่” เมื่อกระบวนการรวมตัวกันอย่างเสร็จสิ้นลงแล้วก็จะเกิดมีการรวมตัวกันอย่างมั่นคง ในการตรงกันข้ามการแตกแยกไม่ผนึกตัวเป็นกระบวนการที่ประเทศหนึ่งแยกออกเป็นสองหรือมากกว่านั้น เมื่อแยกออกไปแล้วก็จะไม่มีการรวมตัวกัน เขาได้เสนอรูปแบบหลายรูปแบบเพื่อเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการรวมตัวกัน คือ

เงื่อนไขประการแรก เป็นการรวมตัวกันโดยคำนึงถึงค่านิยมที่ร่วมกัน ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ

1. An Egalitarian Model เป็นการผนึกค่านิยมในแง่ที่ว่าประเทศที่มารวมกันนั้นมีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ค่านิยมของกลุ่มต้องการรวมตัวกันทางการเมืองและเศรษฐกิจหรือความมั่นคง เป็นต้น
2. The Hierarchical Model เป็นการผนึกค่านิยมที่มีการจัดลำดับชั้นของค่านิยม เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ตัดสินใจโดยการเลือกเอาค่านิยมสูงสุดในลำดับชั้นที่จัดไว้เป็นแนวปฏิบัติ เช่น ในองค์กรหนึ่งได้จัดค่านิยมจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ เศรษฐกิจ-การเมือง-สังคม เมื่อมีปัญหาต่างๆเกิดขึ้นในกลุ่มก็จะเลือกทำกิจการต่างๆที่นำไปสู่ความต้องการทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

เงื่อนไขประการที่สอง เป็นการรวมตัวของประเทศโดยการกระทำให้ประเทศที่มารวมตัวกันมีลักษณะใกล้เคียงกัน มี 2 รูปแบบ คือ

1. Similarity Model เป็นการรวมตัวของประเทศโดยการกระทำให้ประเทศที่มารวมตัวที่เหมือนกันในตำแหน่งประชากร โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์อื่นๆเป็นอย่างเดียวกัน
2. The Interdependence Model เป็นการรวมตัวของประเทศที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันสมาชิกต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดความรู้สึกว่าถ้าหากประเทศหนึ่งทำร้ายอีกประเทศหนึ่งก็เท่ากับทำร้ายตัวเองด้วย

⁴⁰ Johan Galtung, "A Structural Theory of Integration", Journal of Peace Research, 5 (1967), p.327

เงื่อนไขประการที่สาม เป็นการรวมกันโดยแลกเปลี่ยนความจงรักภักดีซึ่งกันและกัน มี 2 รูปแบบ คือ

1. The Loyalty Model การรวมตัวจะมีอยู่ตลบที่ยังมีความจงรักภักดีจากสมาชิกต่างๆต่อ ศูนย์กลางแห่งใหม่ หรือต่อองค์กรที่จัดตั้งขึ้น
2. An Allocation Model การรวมตัวกันได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของศูนย์กลางแห่งใหม่ หรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นว่าสนองความต้องการหรือจัดหาสิ่งต่างๆให้สมาชิกในกลุ่มหรือไม่

เขาได้กล่าวต่อไปอีกว่า กระบวนการรวมกันจะเสร็จสิ้นลงก็ต่อเมื่อประเทศใหม่หรือชุมชนใหม่สามารถรวมตัวกันได้อย่างเหนียวแน่น จากภาพพจน์เกี่ยวกับตัวเราและตัวเขาจนกลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ ไม่มีเราหรือเขาอีกต่อไป

นอกจากนี้ Galtung ยังได้แบ่งการรวมตัวกันออกเป็น 3 แบบ

1. การรวมตัวกันทางเขตแดน
2. การรวมตัวกันเป็นองค์กร
3. การรวมตัวกันเป็นสมาคม

เขาได้ให้ความเห็นว่า การรวมตัวกันทางเขตแดนอาจจะนำไปสู่การรวมตัวเป็นองค์กรเพื่อให้มีผลผลิตที่สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันการรวมตัวกันเป็นองค์กรก็จะก่อให้เกิดการรวมมือกันในการจัดตั้งเป็นสมาคมเพื่อตอบสนองต่อนโยบายขององค์กร ตลอดจนให้ความคุ้มครองในผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในทางกลับกันการรวมตัวเป็นสมาคมก็จะนำไปสู่การรวมตัวกันทางเขตแดน ฉะนั้น ในการวิเคราะห์ระบบการเมืองระหว่างประเทศจึงอาจจะดูที่แบบของการรวมตัวกันว่าเป็นแบบใดก็ได้ การรวมตัวกันที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในรูปแบบขององค์กร และสมาคมมากกว่าทางด้านเขตแดน

Etzioni (1965)⁴¹ ก็เป็นนักทฤษฎีการรวมกลุ่มอีกท่านหนึ่งที่พยายามค้นหารูปแบบของการรวมตัวกันทางการเมือง เขากล่าวว่าการศึกษารวมตัวกันทางการเมืองนั้นจะต้องดูปัจจัย 4 อย่างด้วยกัน

1. ภายใต้สภาวะการณ์อะไรที่ได้มีการริเริ่มการรวมตัวขึ้น
2. อะไรเป็นพลังที่ควบคุมการรวมตัวกัน
3. รวมตัวกันด้วยวิธีการใด
4. เมื่อรวมตัวกันแล้วจะได้อะไรขึ้นมา นั่นก็คือผลของการรวมตัว

เขายังได้กล่าวต่อไปอีกว่า การรวมตัวกันของประเทศที่มีสถานะเท่าเทียมกันจะกระทำได้ง่ายกว่าประเทศที่ไม่สถานะเท่าเทียมกัน และการรวมตัวกันจะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศที่ร่วมกัน

กล่าวโดยสรุปตามที่ Galtung ได้เสนอการรวมตัวไว้หลายรูปแบบนั้นมีบางรูปแบบที่จะนำไปใช้ได้กับการรวมกลุ่มทุกประเภท แต่มีบางรูปแบบซึ่งใช้ได้เฉพาะกลุ่ม ได้แก่ Similarity Model ซึ่งเป็นการรวมตัวที่ทำให้ประเทศทั้งสองเหมือนกันในตำแหน่งประชากร โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างเดียวกันนั้นค่อนข้างจะเป็นไปได้ยาก เพราะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะทำเช่นนี้ได้ก็ต้องเป็นลักษณะที่มีองค์กรเหนือชาติ (Supra-national) คอยควบคุมอยู่ และประเทศในกลุ่มจะต้องยอมเสียอำนาจอธิปไตยบางส่วนหรือทั้งหมดไปให้กับ

⁴¹ Bella Balassa, "The Theory of Economic Integration", (Homewood, ILL: Richard D. Irwin, 1961)

ส่วนกลาง อย่างเช่นกรณีประชาคมยุโรปซึ่งเป็นการรวมกลุ่มแบบ Community system และการรวมตัวแบบ Federal system ของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ส่วน Loyalty Model และ Allocation Model นั้นก็เช่นเดียวกับรูปแบบทั้งสอง Supra-national เช่นกัน

รูปแบบที่พอจะนำมาปฏิบัติและกระทำได้กับการรวมกลุ่มโดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาก็คือ Egalitarian Model และ Hierarchical Model ซึ่งรวมกันโดยมีค่านิยมร่วมกันโดยส่วนใหญ่ เพราะประเทศในแถบนี้ยังไม่มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ตีพอ พอที่จะรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยมีองค์กรเหนือชาติควบคุม แต่ประเทศต่างก็คำนึงถึงผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีค่านิยมร่วมกันก็น่าจะเป็นไปได้ อีกรูปแบบหนึ่งที่น่ามาใช้ได้ก็คือ Interdependence Model ซึ่งเป็นการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศสมาชิก

Etzioni เป็นนักทฤษฎีอีกท่านหนึ่งที่พยายามค้นหารูปแบบการรวมตัวทางการเมือง ปัจจัยทั้ง 4 ประการที่เขาไดเสนอไว้ข้างต้นนั้น เป็นแนวคิดที่ปรับได้ทุกสภาพสังคม จึงน่าจะนำมาใช้ได้กับประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา

สรุปแล้วนักทฤษฎีการรวมกลุ่มในสมัยหลังนี้ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎี Neo-Functionalism ของ Hass โดยได้พัฒนาแนวคิดให้เข้ากับสังคมในสมัยนั้น ทำให้มองเห็นภาพพจน์และการนำไปปฏิบัติให้ได้ผลดีขึ้น

2.6 พัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน⁴²

พัฒนาการสำคัญอาเซียนที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเริ่มจากความพยายามที่จะสร้างกลุ่มเศรษฐกิจภายในอาเซียนขึ้นเพื่อให้อาเซียนสามารถรับมือกับสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และกระแสนการบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นได้ ดังนั้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ที่สิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. 2533 ผู้นำรัฐบาลอาเซียนได้ตัดสินใจจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) ขึ้น และเพื่อให้อาเซียนมีความเป็นปึกแผ่นทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนได้เห็นพ้องในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University) ซึ่งเป็นแนวคิดเบื้องต้นที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน โดยใช้การศึกษาเกิดการเคลื่อนย้ายระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในระยะแรกให้จัดตั้งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยของประเทศอาเซียน เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) จึงได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2538

ต่อมาผู้นำรัฐบาลอาเซียนได้เห็นชอบต่อเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 2 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มให้ผู้นำรัฐบาลอาเซียนรับรองเอกสารของวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (พ.ศ.2563) (ASEAN Vision 2020) ในโอกาสครบรอบ 30 ปี ของการจัดตั้งอาเซียน ซึ่งกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินความร่วมมือในอาเซียนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งความร่วมมือภายนอกภูมิภาคเพื่อให้เป็น

⁴² สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน 2558, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบลิ๊ก, 2553. หน้า 5

อาเซียนวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asia Nation) หนึ่งส่วนในการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development) ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies) และภูมิภาคอาเซียนที่มุ่งปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (An Outward-Looking ASEAN)

เพื่อมุ่งพัฒนาสู่วิสัยทัศน์อาเซียนดังกล่าว ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนามเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 ได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (Hanoi Plan of Action to Implement ASEAN Vision 2020: HPA) หรือแผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Action Plan) สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2542-2547 เพื่อใช้เป็นกรอบความร่วมมือของอาเซียนในการดำเนินความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายของการมีความมั่นคงทางการเมือง การร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่น เสถียรภาพและประชากรที่มีคุณภาพที่ดีอย่างทั่วถึง รวมถึงความร่วมมือด้านสังคมหรือความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ซึ่งเป็นความร่วมมือด้านอื่นๆ ที่มีใช้ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนาสังคมความมั่นคงทางสังคม วัฒนธรรมและสารสนเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน โดยต้องทำให้มีผลเป็นรูปธรรมภายในกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน

ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้มีการลงนามใน Bali Concord 2 ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ขึ้นภายในปี ค.ศ. 2020 โดยประกอบด้วยสามเสาหลัก คือประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) และเพื่อสานต่อแผนปฏิบัติการที่หมดวาระในปี พ.ศ. 2547 ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 10 ณ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Plan) สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2547-2553 เพื่อใช้เป็นกรอบในการสานต่อความร่วมมือเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนต่อไป

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2550 ที่ประชุมได้เห็นชอบให้เลื่อนเวลาในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นเป็นภายในปี ค.ศ. 2015 เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจุบันและความท้าทายใหม่ๆในอนาคต ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เพื่อเป็นกลไกในการปรับปรุงการทำงานของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกรอบในการทำงานที่ชัดเจนและสามารถปรับตัวตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง กฎบัตรอาเซียนเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบกฎหมายและโครงสร้างองค์กรจัดระบบการทำงานและบริหารกลไกความร่วมมือระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ค.ศ. 2015

ในกฎบัตรอาเซียนได้บรรจุเรื่องการศึกษาวีโนบทที่ 1 ข้อย่อยที่ 10 ว่า เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีพและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน (develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology

for the empowerment of the people of ASEAN Community) ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาคือหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักรู้ในความเป็นอาเซียน และอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียน หลังจากกฎบัตรอาเซียนได้มีการให้สัตยาบันโดยประเทศสมาชิกครบทั้งสิบประเทศซึ่งขณะนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียนไปยังสำนักเลขาธิการอาเซียนแล้ว ส่งผลให้กฎบัตรอาเซียนมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2551

นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ได้มีการลงนามในคำประกาศร่วมแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Declaration on the ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint) เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/แผนงานด้านเศรษฐกิจในการรวมอาเซียน 10 ประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันการไม่เลือกปฏิบัติ และการได้รับประโยชน์ร่วมกันอันจะนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 ในท้ายที่สุด สำหรับแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint: APSC Blueprint) และแผนการจัดตั้งประชาคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint: ASCC Blueprint) ได้รับการรับรองและลงนามในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหินเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552

การพัฒนาที่สำคัญดังกล่าวส่งผลให้อาเซียนเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะมีผลกระทบต่อการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่น การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียนจะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น และการที่อาเซียนเห็นพ้องกันในการกำหนดให้ภาษาในการทำงานของอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ สืบให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็นทั้งโลกปัจจุบันและในอนาคต เป็นต้น

หลายประเทศในอาเซียนได้มีการเตรียมการและดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เช่น ประเทศสิงคโปร์ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานในชีวิตประจำวัน ได้ตั้งแต่ในระดับพื้นฐาน และให้นักเรียนอิสระที่จะเลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งที่ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่สาม ประเทศมาเลเซียจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ ประเทศฟิลิปปินส์สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เป็นต้น

ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกหนึ่งของอาเซียนจำเป็นต้องเตรียมการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของอาเซียน ซึ่งผลกระทบที่สำคัญของอุดมศึกษาไทยคือการเปิดเสรีการค้าด้านการบริการด้านการศึกษา และการรวมตัวของประชาชาติในอาเซียน ซึ่งเป็นประเด็นที่กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการอุดมศึกษา การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสะดวกขึ้น และการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาจะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน

อุดมศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตกำลังคนของประเทศให้มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

2.7 การอุดมศึกษากับเงื่อนไขในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน⁴³

อุดมศึกษาในประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มาจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน และผ่านขั้นตอนพัฒนาที่หลากหลาย อุดมศึกษาในภูมิภาคนี้ได้เผชิญกับความท้าทายมากมาย รวมถึงการเพิ่มจำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียนระดับมหาวิทยาลัยการได้รับความรู้และข้อมูลอย่างท่วมท้นเกินกว่ากำลังที่จะรับได้ การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและข้อจำกัดด้านงบประมาณ

จากการวิเคราะห์ประเทศกรณีตัวอย่างในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการวิจัยร่วมระหว่างสำนักงาน UNESCO กรุงเทพฯ และศูนย์ภูมิภาคซีมีโอ ว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO RIHED) เรื่อง “A Situational Analysis of Higher Education Reforms in South-East Asia Countries” เมื่อปี พ.ศ. 2548 พบว่าแม้ว่าอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีความแตกต่างและความหลากหลายซึ่งหล่อหลอมทางภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ความพยายามที่จะสร้างชาติที่แตกต่างกันรวมถึงแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคก็เผชิญกับความท้าทายที่ไม่ต่างกัน ประการแรกคือ การเพิ่มโอกาสในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเยาวชนที่มีจำนวนและความต้องการเพิ่มขึ้นในการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาควบคู่ไปด้วย ความท้าทายประการที่สองได้แก่ ความหลากหลายของประเภทและหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่ทวีเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ การศึกษาแบบเปิดและการศึกษาทางไกลเป็นรูปแบบการศึกษาที่จะได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะสามารถเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาแก่ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน และผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้การศึกษาข้ามชาติ (Transnational education) ก็มีแนวโน้มจะเติบโตเพิ่มขึ้น โดยประเทศมาเลเซียได้รับการกล่าวขานว่าเป็นประเทศที่มีประสบการณ์ และการพัฒนาด้านการจัดการการศึกษาทางไกลมากที่สุดในภูมิภาค ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ยังเป็นผู้นำเข้าการศึกษาข้ามพรมแดน (Cross-border education) จากประเทศที่มีความก้าวหน้า เช่น ออสเตรเลีย อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

ความท้าทายประการต่อมาคือ การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษา ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและนักวิชาการระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก ได้ทวีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยลำดับและจะเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต เนื่องจากประสบการณ์การศึกษาในสภาพแวดล้อมนานาชาติและทักษะในการติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในตลาดแรงงานในประเทศและระหว่างประเทศการเติบโตของการข้ามชาติทั่วโลกและการจัดตั้งวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศได้แสดงให้เห็นแนวโน้มของความสัมพันธ์ทางการศึกษากับอุดมศึกษาในประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันบางประเทศในภูมิภาค อาทิ ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทยก็เป็นผู้ส่งออกบริการการศึกษาโดยจัดการศึกษาให้นักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน

⁴³ อังแล้ว ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน 2558. หน้า 17

การผลักดันให้มหาวิทยาลัยของรัฐออกนอกระบบราชการเป็นพัฒนาการอีกประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารที่สอดคล้องเหมาะสมกับประเภทและพันธกิจที่มีความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งขยายจำนวนเพิ่มขึ้น และเพื่อเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารกิจการของตนได้อย่างคล่องตัว ยืดหยุ่นและสามารถสนองตอบความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีอิสระในการแสวงหางบประมาณเพิ่มเติมผ่านการให้บริการการศึกษาในเชิงพาณิชย์

การขยายตัวของการอุดมศึกษาอย่างรวดเร็วทำให้งบประมาณที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับจากรัฐบาลอยู่ในวงจำกัด สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นต้องการแสวงหางบประมาณจากแหล่งอื่นๆ โดยการให้บริการการศึกษาควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันในเชิงพาณิชย์ เช่น การตั้งบริษัทของสถาบันเพื่อให้บริการที่ปรึกษา และการทำวิจัย หรือการร่วมมือกับภาคธุรกิจ เป็นต้น การปรับรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยของรัฐให้เป็นไปรูปแบบการบริหารงานของภาคเอกชน (Corporatization) และการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

การเพิ่มอิสระในการบริหารจัดการแก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อแลกกับการเพิ่มความสามารถในการตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวโน้มที่สำคัญของโลก เช่นเดียวกับของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังจะเห็นได้จากการปรับรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยของรัฐให้เป็นไปในรูปแบบการบริหารงานของภาคเอกชนในประเทศอินโดนีเซียและสิงคโปร์ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับ (Autonomous University) ในประเทศอินโดนีเซียและไทย ทั้งนี้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจหลักของการสร้างและดำรงความน่าเชื่อถือของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาและระบบอุดมศึกษาทั่วโลก สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซียและไทยมีการจัดตั้งกลไกการประกันและหน่วยงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

กฎบัตรอาเซียนกับนโยบายด้านการศึกษา การรับรองกฎบัตรอาเซียนถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญที่ส่งผลให้อาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การที่อาเซียนขาดกลไกในการบังคับประเทศสมาชิกในกรณีประเทศสมาชิกในประเทศสมาชิกหนึ่งไม่ปฏิบัติตามความตกลงต่างๆของอาเซียน กฎบัตรอาเซียนจึงเสมือนธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดในอาเซียนโดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการต่างๆให้เป็นไปตามเป้าหมายรวมถึงการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 การสร้างกลไกที่จะส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตามความตกลงต่างๆของอาเซียน และการส่งเสริมบทบาทของอาเซียนให้เป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดและเอื้อประโยชน์ต่อประชากรอาเซียนอย่างแท้จริง ซึ่งในกฎบัตรอาเซียนมีเนื้อหาและประเด็นสำคัญดังนี้

- อารัมภบทประกอบด้วย ความเป็นมาของเกี่ยวของอาเซียน เหตุผลในการจัดทำกฎบัตร การสร้างประชาคมอาเซียนที่ประกอบด้วย 3 เสาหลัก และการเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง
- บทที่ 1 เป้าหมายและหลักการ (Purposes and Principles): ระบุเป้าหมายของอาเซียนและหลักการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสมาชิก ได้แก่ เป้าหมายการส่งเสริมสันติภาพ ความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาค ความกินดีอยู่ดีของประชาชน ความมั่นคงของมนุษย์ การส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การเมืองสังคมและวัฒนธรรม การลดช่องว่างการพัฒนา การส่งเสริมประชาธิปไตย การส่งเสริมสิทธิ

มนุษยชน การพัฒนาอย่างยั่งยืน สิ่งแวดล้อม การศึกษา ยาเสพติด การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน เป็นต้น ส่วนหลักการได้แก่ เรื่อง อำนาจอธิปไตย การไม่แทรกแซงกิจการภายในหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล การเคารพความแตกต่าง เป็นต้น

ทั้งนี้ ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการศึกษาได้มีการระบุไว้ในบทที่ 1 ในข้อย่อที่ 10 ความว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านความร่วมมือที่ใกล้ชิดในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาคมอาเซียน” [“develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology, for the empowerment of the people of ASEAN Community”]

- บทที่ 2 สถานะบุคคล (Legal Personality): ให้สถานะบุคคลแก่อาเซียนในการทำนิติกรรมต่างๆ
- บทที่ 3 สมาชิกภาพ (Membership): กำหนดกฎเกณฑ์และกระบวนการในการรับสมาชิกใหม่ (อาจเปิดให้เฉพาะติมอร์เลสเตเท่านั้น) รวมทั้งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของรัฐสมาชิก
- บทที่ 4 องค์กรของอาเซียน (Organs): ประกอบด้วยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Council) คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Councils) องค์กรรัฐมนตรีเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies) เลขาธิการอาเซียนและสำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) คณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives to ASEAN) สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ (ASEAN National secretariat) กลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (ASEAN Human Rights Body) และมูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation)
- บทที่ 5 องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน (Entities Associated With ASEAN): ได้แก่ องค์กรรัฐสภาคือสมัชชาอาเซียน (ASEAN Inter Parliamentary Tink Tank) และองค์กรด้านการศึกษาและองค์กรอื่นๆ
- บทที่ 6 เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูต (Immunities and Privileges): หลักเกณฑ์ให้ความคุ้มกันทางการทูตแก่บุคลากรต่างๆของประเทศสมาชิก
- บทที่ 7 กระบวนการตัดสินใจ (Decision Making): คงไว้ซึ่งหลักการตัดสินใจโดยการประชุมหารือและฉันทามติ (Consensus) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของอาเซียน
- บทที่ 8 การระงับข้อพิพาท (Settlement of Disputes): ส่งเสริมการใช้กลไกระงับข้อพิพาท
- บทที่ 9 งบประมาณและการเงิน (Budget and Finance): งบประมาณของอาเซียนได้จากการที่รัฐสมาชิกต้องจ่ายเท่าๆกันและงบเพื่อการพัฒนาได้จากการระดมทุน การบริจาคของรัฐสมาชิก ภาคเอกชนหรือแหล่งทุนภายนอก
- บทที่ 10 การบริหารงานและกระบวนการ (Administration and Procedure): ประธานขององค์กรต่างๆ ของอาเซียนมาจากประเทศเดียวกันตามการหมุนเวียนเพื่อการทำงานเป็นเอกภาพ การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนการกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน

- บทที่ 11 อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของอาเซียน(Identity and Symbols): กำหนดให้อาเซียนมีหน้าที่ในการส่งเสริม (1) อัตลักษณ์ซึ่งหมายถึงในการสร้างความรู้สึกในการเป็นเจ้าของอาเซียนในหมู่ประชาชนและ (2) สัญลักษณ์ได้แก่คำขวัญ (One Vision, One Identity, One Community) ธงและดวงตราอาเซียน วันอาเซียน(วันที่ 8 สิงหาคม ของทุกปี) และเพลงอาเซียน (ASEAN Anthem) โดยกำหนดให้มีการเปิดเพลงอาเซียนก่อนประชุมอาเซียน
- บทที่ 12 ความสัมพันธ์ภายนอก (External Relation): กำหนดบทบาทของอาเซียนในความสัมพันธ์กับประเทศภายนอกกลุ่มหรือองค์กรระหว่างประเทศ เน้นการเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในโครงสร้างระดับความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค โดยอาเซียนจะเป็นผู้ผลักดันในการรวมกลุ่มระดับภูมิภาคที่อาเซียนริเริ่มขึ้น และให้ประเทศสมาชิกพยายามหาทำที่ร่วมกันในเวทีระหว่างประเทศ
- บทที่ 13 บทบัญญัติทั่วไปและบทบัญญัติสุดท้าย (General and Final Provisions): ระบุถึงพันธกรณีของสมาชิกในการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้กฎบัตรและความตกลงของอาเซียน ทั้งนี้กฎบัตรจะมีผลบังคับใช้เมื่อทุกประเทศให้สัตยาบัน และสามารถแก้ไขบททวนกฎบัตรได้หลังจากที่มีผลบังคับใช้ 5 ปีหรือตามที่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นโดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน

การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนภารกิจของอาเซียนให้สามารถบรรลุเป้าหมายและหลักการของอาเซียนที่มุ่งสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนทั้งในด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมและวัฒนธรรมที่มีประชาชนในภูมิภาคเป็นศูนย์กลาง การลดช่องว่างความแตกต่างทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาระหว่างอาเซียนเก่ากับอาเซียนใหม่ (CLMV) ที่นับว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆของอาเซียน

การที่อาเซียนเห็นพ้องกันในการกำหนดให้ภาษาในการทำงานของอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ (“The Working Language of ASEAN Shall Be English”) สืบให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็นทั้งในปัจจุบันและในโลกอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษที่ทั่วโลกยกให้เป็นภาษาสากลในการสื่อสาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในวัยเรียนให้มีทักษะด้านภาษาในระดับที่สามารถใช้ได้ดีเป็นเรื่องที่ควรจะมีการส่งเสริมตั้งแต่ในระดับพื้นฐานและต่อเนื่องจนถึงระดับอุดมศึกษา บนพื้นฐานในโลกการแข่งขันไม่เพียงแต่ภาษาแม่ (ภาษาในประเทศที่เกิดและอาศัยอยู่) และภาษาอังกฤษเท่านั้นที่มีความสำคัญ ปัจจุบันภาษาที่สามเริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น เช่น ประเทศสิงคโปร์ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานในชีวิตประจำวันได้ตั้งแต่ในระดับพื้นฐาน และให้นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งที่ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่สามมาเลเซียจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษฟิลิปปินส์ซึ่งสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองซึ่งจะเห็นได้ว่าจากการที่มีชาวฟิลิปปินส์จำนวนมากทำงานในองค์กรระหว่างประเทศจำนวนมาก

นอกจากประเด็นเรื่องภาษาแล้ว มิติของข้อมูลข่าวสารก็มีความสำคัญต่อสังคมในปัจจุบัน การสื่อสารโดยเสรีโดยเฉพาะเรื่องของภาษาและวัฒนธรรมน่าจะเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันในภูมิภาค ปัจจุบันประชาชนในอาเซียนสนใจและศึกษาแต่เรื่องของทางตะวันตก โดยไม่พยายามเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน การเสริมสร้างความตระหนักในความเป็นประชาคมอาเซียนผ่านการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษา

ตั้งแต่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาจะช่วยผลักดันให้อาเซียนบรรลุเป้าหมายสำคัญในการรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องกันในการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาของแต่ละชาติสมาชิกในการศึกษาทุกระดับเพื่อเตรียมเยาวชนให้มีความพร้อมสำหรับการเก็บเกี่ยวผลสำเร็จต่างๆ และเพื่อประโยชน์ของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

2.8 บทบาทด้านการศึกษาในกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียน⁴⁴

ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆของอาเซียน กลไกความร่วมมือด้านการศึกษา นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาในวงกว้างและส่งผลของเป้าหมายของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ที่ชะอำ-หัวหิน ผู้นำอาเซียนร่วมกันประกาศปฏิญญาชะอำ หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน (Cha-Am Hua Hin Declaration On Strengthening Cooperation On Education to Achieve an ASEAN Caring and Sharing Community) โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีความรับผิดชอบทางสังคมอันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความแน่นแฟ้น และความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชนอาเซียน พร้อมทั้งได้ตกลงที่จะดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคการศึกษาในการเสริมสร้างประชาคมอาเซียนดังนี้

บทบาทของการศึกษาในเสาการเมืองและความมั่นคง: ได้แก่การสนับสนุนความรู้และความเข้าใจเรื่องกฎบัตรอาเซียนผ่านหลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนรวมถึงการแปลเป็นภาษาประจำชาติอาเซียน การเน้นหลักการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนและสันติภาพในหลักสูตรโรงเรียน การส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายผ่านการฝึกอบรมการแลกเปลี่ยนและการจัดทำข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องที่เข้าใจถึง และการจัดให้มีรูปแบบของการแลกเปลี่ยนทัศนคติในด้านต่างๆของผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น โครงการ (Southeast Asia School Principals' Forum (SEA-SPF) เป็นต้น

บทบาทของการศึกษาในเสาเศรษฐกิจ: ได้แก่การพัฒนากรอบทักษะฝีมือ ในแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อนำไปสู่การจัดทำกรอบการยอมรับคุณสมบัตินร่วมของอาเซียน การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียนด้วยการพัฒนาบัญชีรายการพัฒนาระดับภูมิภาคของวัสดุสารสนเทศด้วยการศึกษาที่มีในอาเซียน การสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในอาเซียนด้วยการพยายามที่จะปกป้องและปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพและการศึกษาในอาเซียน การพัฒนามาตรฐานด้านอาชีพบนขีดความสามารถของอาเซียนสู่ระดับภูมิภาค และนานาชาติและตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรม และการผลักดันให้มีการพัฒนามาตรฐานสมรรถนะร่วมสำหรับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา

บทบาทของการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรม: ได้แก่การพัฒนาเนื้อหาพร้อมด้านอาเซียนสำหรับโรงเรียน การเสนอให้มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา

⁴⁴ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน 2558, ดูรายละเอียดได้ใน <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/book/other/ASEAN/ed-building-ASEANcommunity.pdf>.

การเสนอให้ภาษาของอาเซียนเป็นวิชาเลือกต่างชาตินิโรงเรียน การส่งเสริมระดับภูมิภาคที่สร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน (ASEAN Awareness) ในหมู่เยาวชน การสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดทำให้มีการประชุมวิจัยด้านวิชาการของอาเซียนเพื่อส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนาในภูมิภาคการส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและประเด็นสำคัญอื่นๆในอาเซียนด้วยการประมวลไว้ในหลักสูตรโรงเรียนและการมอบรางวัล “โรงเรียนสีเขียวของอาเซียน” และการร่วมจัดกิจกรรมฉลองวันเกิดอาเซียน (8 สิงหาคม) ตลอดเดือนสิงหาคม

ด้านความมั่นคงของแต่ละประเทศนั้นเชื่อมโยงกันโดยพื้นฐานและผูกพันด้วยกันที่ตั้งภูมิศาสตร์ การสร้างสำนึกร่วมกันและความไว้วางใจกันโดยการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาช่วยลดระดับความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆและก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันมากยิ่งขึ้น สำหรับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องการสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีการรวมตัวเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะทำให้เกิดการไหลเวียนของเงินทุน สินค้า การบริการ กางลงทุน และแรงงานฝีมือโดยเสรี เดิมกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ ต่อไปกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องหรือแม้แต่หน่วยงานด้านการศึกษาไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของสินค้าอย่างเดียวแต่ครอบคลุมถึงเรื่องบริการในหลากหลายมิติยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อาจกล่าวได้ว่าทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาอย่างยั่งยืนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะช่วยให้ภูมิภาคมีความมั่นคง การศึกษาเพื่อการพัฒนาจึงเป็นหนึ่งในมาตรการที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาคมอาเซียน

บทบาทการศึกษาต่อเสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง

1. การส่งเสริมความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของกฎบัตรอาเซียน โดยให้บรรจุความรู้เรื่องอาเซียนในหลักสูตรโรงเรียน และให้มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องกฎบัตรอาเซียนด้วยการแปลเป็นภาษาประจำชาติของประเทศต่างๆในอาเซียนด้วย

2. ให้ความสำคัญต่อหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน และคุณค่าของสันติภาพโดยให้บรรจุเนื้อหาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรโรงเรียน

3. ส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจอันดีและตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรม และจารีตประเพณีที่แตกต่างตลอดจนความศรัทธาของศาสนาต่างๆ ในภูมิภาค ด้วยการจัดการฝึกอบรมและจัดโครงการแลกเปลี่ยนครูรวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูล online เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

4. จัดการประชุมผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับอาเซียนในภูมิภาค ด้วยการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำโรงเรียนและจัดทำเครือข่ายระหว่างกัน

5. จัดงานฉลองวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคม) ในช่วงเดือนสิงหาคม ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การร้องเพลงอาเซียน การจัดการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับประวัติและวัฒนธรรมอาเซียน การแสดงตราสัญลักษณ์อาเซียน การจัดค่ายเยาวชนอาเซียน การจัดเทศกาลอาเซียน และการจัดวันเด็กอาเซียน

บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านเศรษฐกิจ

1. พัฒนาการจัดทำแผนบูรณาการเพื่อจัดทำกรอบการพัฒนาทักษะในอาเซียน ด้วยการจัดทำ ASEAN benchmarking และระบบการเทียบโอนหน่วยกิต โดยให้ความสำคัญกับสถาบันการฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในภูมิภาค
2. ส่งเสริมให้มีการถ่ายโอนนักเรียนด้วยการจัดทำระบบแสดงข้อมูลด้านการศึกษาที่กำลังเปิดสอนในกลุ่มประเทศอาเซียน
3. สนับสนุนการโอนแรงงานที่มีความชำนาญการในภูมิภาคอาเซียน ด้วยการส่งเสริมให้มีการร่วมปฏิบัติงานหรือฝึกอบรมในภาคอุตสาหกรรมและหน่วยงานต่างๆ พร้อมทั้งการจัดตั้งเครือข่ายสารสนเทศอาเซียนด้านทรัพยากรมนุษย์
4. พัฒนามาตรฐานอาชีพที่เน้นศักยภาพในอาเซียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในระดับภูมิภาคและระดับโลก พร้อมทั้งสามารถสนองตอบความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านสังคมวัฒนธรรม

1. สนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท ด้วยการจัดโครงการชุมชนอาเซียนสำหรับเยาวชนอาสาสมัครเพื่อสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในชนบทและชนพื้นเมืองในประเทศสมาชิก
2. สนับสนุนหลักสูตรระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมอาเซียนในมหาวิทยาลัย
3. สนับสนุนภาษาอาเซียนให้เป็นวิชาเลือกในการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน
4. ส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาคโดยมุ่งส่งเสริมการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนในหมู่เยาวชน เช่น โครงการ ASEAN Schools Tour โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนมัธยมอาเซียน โครงการวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนอาเซียน โครงการประชุมสุดยอดผู้นำเยาวชนอาเซียน โครงการการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และการประกวดสุนทรพจน์อาเซียน
5. จัดการประชุมด้านการวิจัยทางการศึกษาในอาเซียนด้วยการส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันและการพัฒนาด้านการวิจัยและการพัฒนาในภูมิภาค เพื่อให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยในอาเซียนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในภูมิภาค
6. ส่งเสริมความเข้าใจอันดี และการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องในอาเซียน ด้วยการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ในหลักสูตรของโรงเรียน และให้มีการมอบรางวัลโครงการโรงเรียนสีเขียวในอาเซียน
7. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อสนับสนุนโครงการการศึกษาเพื่อปวงชน
8. จัดทำเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอาเซียนร่วมกันสำหรับใช้ในโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงสำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครู ที่ประชุมยังได้เสนอแนะให้ประเทศสมาชิกร่วมแบ่งปันทรัพยากรและจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาคเพื่อเป็นหลักประกันเกี่ยวกับงบประมาณดำเนินการในการเริ่มต้นโครงการต่างๆ ข้างต้นด้วย

2.9 แผน 5 ปีด้านการศึกษาของอาเซียน⁴⁵

การจัดทำแผน 5 ปีด้านการศึกษาของอาเซียน (พ.ศ. 2554-2558) เป็นผลจากข้อมติของ การประชุม รัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 5-8 เมษายน พ.ศ. 2552 ณ จังหวัดภูเก็ต ที่ประชุมได้ให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษาของอาเซียน เพื่อสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 แผน 5 ปี ของอาเซียนเป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียนและระหว่างประเทศอาเซียน กับประเทศบวกสาม ได้แก่ จีน เกาหลี และญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก และระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาอื่นๆของอาเซียน

ที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งที่ 4 ได้มอบหมายให้สำนักเลขาธิการอาเซียนจัดทำร่างแผน ยุทธศาสตร์ 5 ปี ด้านการศึกษาเพื่อเป็นกรอบการดำเนินการด้านศึกษาของอาเซียน ดังนั้นสำนักเลขาธิการอาเซียนจึงได้ร่วมกับองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการศึกษา 5 ปี ของอาเซียนและนำผลที่ได้เสนอต่อที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการศึกษาของอาเซียน ครั้งที่ 5 เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ที่ประเทศไทย

สำนักเลขาธิการอาเซียนได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 โดยมีผู้ของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสมาชิกอาเซียน ผู้แทนเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และสำนักเลขาธิการซีมีโอ ได้ร่วมกันอภิปรายและพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ จำแนกประเด็นสำคัญของแผนปฏิบัติการ 5 ปี ด้านการศึกษาของอาเซียน ได้ดังนี้
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน

อาเซียนกำหนดเป้าหมายในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน ด้วยการเสริมสร้างความตระหนักและค่านิยมร่วมการเป็นประชาคมอาเซียนในสังคมทุกระดับร่วมทางในสาขาการศึกษายุทธศาสตร์ในการดำเนินการดังกล่าว ประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำรูปแบบโครงการอาเซียนศึกษาในภูมิภาค การจัดการเรียนการสอนเรื่องอาเซียนในหลักสูตรโรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา การจัดทำโครงการฝึกอบรมครูและพัฒนาสื่อสารการเรียนการสอนภายในภูมิภาค รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 2.1 เสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษา

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนที่สืบเนื่องจากการประชุมโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน เมื่อปี พ.ศ. 2533 ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนได้ให้การรับรอง

⁴⁵ สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, การศึกษาเพื่ออาเซียน: หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2554. หน้า 36

การสร้างโอกาสการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาทั่วโลก และให้มีการลดอัตราผู้ไม่รู้หนังสือ และต่อมาประชาคมโลกได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนภายในปี พ.ศ. 2558

นอกจากนี้ในแถลงการณ์ของการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2551 รัฐมนตรีได้ตกลงร่วมกันที่จะให้ความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนภายในปี พ.ศ. 2558 โดยได้มอบให้องค์กรซีมีโอ และสำนักเลขาธิการอาเซียนจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการภายใต้หัวข้อ “การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มด้อยโอกาส” (Reaching the Unreached) เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ที่ดีด้านการศึกษา ระหว่างกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2.2 การเพิ่มคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับการจัดมาตรฐานการศึกษา การศึกษาตลอดชีพและการพัฒนาอาชีพ ด้วยการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน และมีผลตอบแทนครูที่มีผลงานเป็นเลิศ การส่งเสริมต่อเนื่อง การส่งเสริมให้มีการประกันคุณภาพและการเพิ่มคุณค่า ด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อฝึกอบรมครูและผู้นำการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีการสื่อสาร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนและการจัดการศึกษาให้มีความเป็นสากล

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับสภาพการจัดการการศึกษาในปัจจุบันประกอบด้วย

- 1) การจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสภาพเศรษฐกิจของยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะและความชำนาญการสูง และสามารถเคลื่อนย้ายไปสู่ภูมิภาคได้
- 2) การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านคุณภาพ ให้บริการในสาขาวิชาต่างๆ ที่มีทางเลือกอย่างหลากหลายและมีสาขาความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ
- 3) สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ทำให้ประเทศต่างๆ มีความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาความเชี่ยวชาญภายใต้การจัดโครงการทางการศึกษาเฉพาะด้าน รัฐบาลของประเทศต่างๆ ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงด้านการพัฒนาคุณภาพ และเสริมสร้างเศรษฐกิจและมีความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรรายสาขาอื่นๆ เพื่อพัฒนาการศึกษา

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานร่วมกันขององค์กรรายสาขาอื่นๆ ของอาเซียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการศึกษา เช่น การศึกษาด้านสภาพแวดล้อม การจัดการด้านความเสี่ยงและภัยพิบัติ การจัดการศึกษาเพื่อสิทธิมนุษยชน การจัดการศึกษาเพื่อการป้องกัน HIV/AIDS ดังนั้น การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนควรสนับสนุนการจัดทำแผนปฏิบัติการศึกษาด้านสภาพแวดล้อม และเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าระบบการประกันคุณภาพสำหรับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนมีการนำประเด็นการสอนด้านการ

จัดการศึกษาเพื่อสภาพแวดล้อมและการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมอยู่ด้วย นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการสร้างเครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนมหาวิทยาลัยและสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.10 การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาสู่การสร้างประชาคมอาเซียนของไทย⁴⁶

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาของประเทศไทย 5 ประการเพื่อเตรียมพร้อมการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของประเทศไทย ภายในปี พ.ศ. 2558

- การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน
- การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น
- การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียน
- การพัฒนาความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- การสร้างกลไกเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ในบทนี้ จะเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี 2558 โดยมาประกอบการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางการในการเตรียมความพร้อมหน่วยงานผลิตบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตลอดจนข้อมูล และรายละเอียดของทั้ง 7 คณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยทางผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร และอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาประกอบการวิจัยให้ได้คุณค่ามากที่สุด

⁴⁶ อ่างแล้ว การศึกษาเพื่ออาเซียน: หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม. หน้า 39